

HRVATSKA PČELA

godište 132.
Zagreb, 2013.
ISSN 1330-3635

10

Polistirenske košnice

Izbor mjesta za pčelinjak

Kako uzimiti pčelinje zajednice

Bayerov cjeloviti program zaštite
od varooze tijekom čitave godine.

Potražite kod veterinara i u specijaliziranim prodavaonicama!

150 Years
Science For A Better Life

HRVATSKA PČELA

GODIŠTE / YEAR 132

BROJ / NUMBER 10

LISTOPAD / OCTOBER 2013.

U ovom broju / In this issue

290. Aktualnosti / Actualities
296. Kolumna / Column
297. Tehnologija pčelarenja / Beekeeping technology
297. Pčelarski radovi u listopadu / October activities on apiary
Milan Pastuović
298. Izbor mesta za pčelinjak / Choosing an apiary site
Nenad Strižak
300. Polistirenske košnice 1. dio / Polystyrene beehive
Nemanja Vlahović
301. Kako uzimati pčelinje zajednice / Wintering honey bee colonies
Josip Križ
303. Procjena jačine pčelinjih zajednica u Hrvatskoj /
Evaluating the strength of honey bees colonies
Zlatko Tomljanović
306. Apiterapija / Apitherapy
307. Zanimljivosti / Interesting matters
310. Gospodarstvo / Economy
311. Reportaža / Reports
316. Medonosno bilje / The bee pasture
317. Dopisi / Letters
321. Najava / Announcement
323. Oglasni / Advertisements

OZNAČAVANJE MATICA

2010 2011 2012 2013 2014

**Č A S O P I S
H R V A T S K O G
P Č E L A R S K O G
S A V E Z A**
Stručni časopis "Hrvatska pčela" osnovalo je Hrvatsko-slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku 1881. godine, te je u početku tiskan kao "Slavonska pčela", zatim kao "Hrvatska pčela" i "Pčela". To je jedan od najstarijih pčelarskih časopisa u svijetu.

SLIKA S NASLOVNICE:

NA VRIJESKU
FOTO: LUKA BRNCIĆ

NAKLADNIK
Hrvatski pčelarski savez
Pavla Hatzia 5.
10000 ZAGREB
Telefoni:
urednik - 01/48-19-536,
099/481-95-39
Vesna Filmars, računovodstvo
01/48-11-327,
099/481-95-37
Tomislav Gerić, tajnik
01/48-11-325,
099/481-95-38

Martin Kranjec, predsjednik -
099/481-95-36
Ivana Berg-Divald, dipl. novinar
099/481-95-35
Saša Petrić, voditelj potpora
099/481-95-34
Fax: 01/48-52-543
E-mail: pcelarski-savez@zg.t-com.hr
www.pcela.hr
IBAN:
HR252484008-1100687902

IZDAVAČKI SAVJET
Predsjednik Savjeta:
Zlatko Tomljanović,
dr. vet. med.
ČLANOVI:
mr. sc. Marijan Katalenić
prof. dr. Nada Vahčić
dr. sc. Dražen Lušić
mr. sc. Nenad Strižak
prof. dr. sc. Dragan Bubalo

Stjepan Žgarjer
doc. dr. sc. Ivana Tlak Gajger,
dr. vet. med.
UREDNIŠTVO:
prof. dr. sc. Zlatko Puškadija
mr. sc. Đurđica Sumrak
dr. sc. Ljerka Zeba
mr. sc. Jasminka Papić
Saša Petrić, eng. pol.
Boris Bučar, dipl. ing.

UREDNIK
Vedran Lesjak, dipl. ing. agr.
vlesjak@pcela.hr
NOVINARKA I LEKTORICA
Ivana Berg-Divald,
magistra novinarstva
ivana@pcela.hr
GRAFIČKO OBLIKOVANJE
StudioQ

Pravilnik o uvjetima i načinu provedbe potpora u pčelarstvu za 2014. godinu

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

2381

Na temelju članka 3. stavka 4. Zakona o zajedničkoj organizaciji tržišta poljoprivrednih proizvoda i posebnim mjerama i pravilima vezanim za tržiste poljoprivrednih proizvoda (»Narodne novine« broj 82/13), ministar poljoprivrede donosi

PRAVILNIK

O UVJETIMA I NAČINU PROVEDBE POSEBNIH MJERA POMOĆI ZA SEKTOR PČELARSTVA U 2014. GODINI PREMA NACIONALNOM PČELARSKOM PROGRAMU ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2016. GODINE

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuju detaljni uvjeti, kriteriji i načini za ostvarivanje prava na novčanu potporu sektoru pčelarstva u 2014. godini predviđenu Nacionalnim pčelarskim programom za razdoblje od 2014. do 2016. godine (u dalnjem tekstu: Program).

Članak 2.

Pojmovi korišteni u ovome Pravilniku imaju sljedeće značenje:

1. Podnositelj zahtjeva – svaka fizička ili pravna osoba koja podnosi zahtjev sukladno odredbama ovoga Pravilnika.
2. Korisnik – svaka fizička ili pravna osoba koja je zadovoljila uvjete Programa i ovoga Pravilnika.
3. Evidencija pčelara i pčelinjaka – baza podataka koja obuhvaća popis pčelara i pčelinjaka u Republici Hrvatskoj sukladno posebnom propisu.
4. Testni pčelinjaci – pčelinjaci u vlasništvu Republike Hrvatske uspostavljeni temeljem Nacionalnog pčelarskog programa za razdoblje od 2011. do 2013. godine namijenjeni za provedbu mjere primjenjenih istraživanja u pčelarstvu.

Članak 3.

Mjere koje se provode tijekom odvijanja/važenja Programa su:

1. kontrola i suzbijanje varooze;
2. kontrola kvalitete meda;
3. obnavljanje pčelinjeg fonda;
4. racionalizacija troškova selećeg pčelarenja;
5. tehnička pomoć pčelarima;
6. primjenjena istraživanja u pčelarstvu.

Članak 4.

- (1) Troškovi za koje se ne može ostvariti potpora su:
  - porezi, uključujući porez na dodanu vrijednost,
  - carinske i uvozne pristojbe, i sve ostale naknade,
  - novčane kazne, finansijske kazne i troškove parničnog postupka,

- rabljene opreme,
- troškovi transporta,
- bankovni troškovi, troškovi jamstava i slične naknade,
- troškovi pretvaranja, naknade i tečajni troškovi vezani uz račune u eurima, kao i drugi isključivo finansijski izdaci,
- plaćanja u naturi,
- svi troškovi održavanja, amortizacije i najma.

(2) Iznimno od odredbi stavka 1. ovoga članka za mjeru iz članka 3. točka 6. ovoga Pravilnika »Primjenjena istraživanja u pčelarstvu« dopušteni su troškovi iz stavka 1. alineja 1., 5. i 9. ovoga članka.

Članak 5.

(1) Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u dalnjem tekstu: Agencija za plaćanja) za mjere iz članka 3. stavka 1. točka 1., 2., 3., 4. i 5. ovoga Pravilnika:

- zaprima i obrađuje zahtjeve,
- vrši isplatu po zahtjevima,
- obavlja administrativnu kontrolu zahtjeva i kontrolu na terenu.

(2) Agencija za plaćanja za mjeru iz članka 3. stavka 1. točka 6. ovoga Pravilnika:

- raspisuje i provodi javni natječaj,
- zaprima i obrađuje prijave,
- vrši isplatu,
- obavlja administrativnu kontrolu i kontrolu na terenu.

II. PROVEDBA MJERA PUTEM ZAHTJEVA

Članak 6.

(1) Za mjeru iz članka 3. točka 1., 2., 3., 4. i 5. ovoga Pravilnika Zahtjev se podnosi Agenciji za plaćanja.

(2) Podnositelj zahtjeva mora u Zahtjevu potvrditi da:

- je upoznat s odredbama Programa i ovoga Pravilnika,
- je pažljivo pročitao i da će poštivati propisane upute za ispunjavanje obrasca Zahtjeva,
- su podaci navedeni u Zahtjevu istiniti,
- će omogućiti kontrolu na terenu i/ili inspekcijski nadzor.

(3) Obrazac zahtjeva za:

- mjeru Kontrola i suzbijanje varooze nalazi se u Prilogu I. ovoga Pravilnika;
- mjeru Kontrola kvalitete meda nalazi se u Prilogu II. ovoga Pravilnika.
- mjeru Obnavljanje pčelinjeg fonda nalazi se u Prilogu III. ovoga Pravilnika;
- mjeru Racionalizacija troškova selećeg pčelarenja nalazi se u Prilogu IV. ovoga Pravilnika;
- mjeru Tehnička pomoć pčelarima nalazi se u Prilogu V. ovoga Pravilnika;

(4) Obrasci zahtjeva iz stavka 3. ovoga članka šalju se isključivo u tiskanom obliku, zajedno s traženom dokumentacijom, putem pošte ili neposredno Agenciji za plaćanja.

(5) Zahtjev iz stavka 1. ovoga članka podnesen nakon isteka roka navedenog za pojedinu mjeru, smatraće se nepravovremeno podnesenim i neće se razmatrati.

Mjera kontrola i suzbijanje varooze

Članak 7.

(1) Mjerom Kontrola i suzbijanje varooze sufinancira se suzbijanje varooze u 2014. godini na način da se financira nabava veterinarsko-medicinskih proizvoda (u dalnjem tekstu: VMP) za jedno tretiranje protiv varooze u skladu s Programom kontrole i suzbijanja varooze u 2014. godini.

(2) Pravo na korištenje mjere iz stavka 1. ovoga članka imaju svi pčelari upisani u Evidenciju pčelara i pčelinjaka.

Članak 8.

(1) Pravo na sufinanciranje iz članka 7. ovoga Pravilnika pčelari ostvaruju prema broju pčelinjih zajednica upisanih u Evidenciju pčelara i pčelinjaka.

(2) Jedinični iznos potpore po pčelinjoj zajednici podrazumijeva novčanu vrijednost kupljenog VMP-a (bez PDV-a) potrebnog za jedno tretiranje protiv varooze jedne pčelinje zajednice za koji je pčelar priložio pravovaljani račun.

(3) Maksimalni jedinični iznos potpore po pčelinjoj zajednici za provođenje mjere iz stavka 1. ovoga članka iznosi:

- 25,00 kuna za konvencionalne pčelare;
- 50,00 kn za ekološke pčelare upisane u Upisnik subjekata u ekološkoj proizvodnji ekoloških proizvođača s važećom potvrđnicom (certifikat) za tekuću godinu.

(4) Ukupni iznos potpore po pčelaru za provođenje mjere iz članka 7. ovoga Pravilnika ne može biti veći od iznosa koji je jednak umnošku broja pčelinjih za-

jednica iz Evidencije pčelara i pčelinjaka i jediničnog iznosa potpore.

(5) Ako je pčelar priloženim računima opravdao manji iznos od moguće maksimalne potpore iz stavka 3. ovoga članka pripada mu potpora u tom manjem iznosu.

(6) Pčelar je dužan provoditi tretiranje pčelinjih zajednica u skladu s Programom kontrole i suzbijanja varooze u 2014. godini.

Članak 9.

(1) Zahtjev za mjeru iz članka 7. stavka 1. ovoga Pravilnika podnosi se Agenciji za plaćanja do 31. svibnja 2014. godine uz koji se prilaže:

- račune o kupljenom VMP-u izdane u razdoblju od 1. rujna 2013. godine do 31. svibnja 2014. godine iz kojih je razvidno za koliko pčelinjih zajednica je preuzeo VMP,

- punomoći u slučaju kada pčelar pravnoj osobi prenosi svoje pravo na podnošenje Zahtjeva i kojom opunomoćeniku prenosi svoje pravo na korištenje pomoći prema mjeri Kontrola i suzbijanje varooze.

(2) Obrazac punomoći iz stavka 1. alineja 2. ovoga članka nalazi se u Prilogu I. dio B ovoga Pravilnika.

(3) Ako opunomoćenik podnosi Zahtjev za veći broj pčelara, dužan je priložiti objedinjenu specifikaciju svih zahtjeva, koja mora sadržavati sve podatke koji se nalaze na obrascu zahtjeva.

Mjera kontrola kvalitete meda

Članak 10.

(1) Mjerom Kontrola kvalitete meda sufinancira se ispitivanje kvalitete meda utvrđivanjem kvalitete i botačnog podrijetla meda sukladno kriterijima utvrđenim Programom, i to do tri uzorka po pčelaru u jednom od laboratorija odobrenih od Agencije za plaćanja za provođenje ispitivanja za potrebe ove mjeru.

ČLANARINA SAVEZU ZA 2014. GODINU

Članarinu Savezu (uključeno i primanje časopisa) pčelari plaćaju isključivo putem svojih pčelarskih udruga. U 2014. godini članarina iznosi 225 kuna. Članarinu Udruge trebaju uplatiti od 1. do 31. siječnja 2014. godine, a blagajnike molimo da nam istu što prije doznače na **IBAN: HR2524840081100687902** te odmah pošalju i uredni popis s točnim podacima članova koji su izvršili upлатu članarine, kao i kopiju uplatnice kojom je uplata doznačena.

PRETPLATA NA "HRVATSKU PČELU"

Pretplatnici plaćaju direktno Savezu pretplatu za časopis, koja za 2014. godinu iznosi 270 kuna. Pretplata se plaća na **IBAN: HR2524840081100687902**. U pozivu na broj treba upisati svoj pretplatnički broj te kopiju uplatnice doznačiti Savezu.

Ukoliko želite otkazati članarinu ili pretplatu za 2014. godinu, možete to učiniti pismeno ili na telefon: 01/4811-327, najkasnije do 10. prosinca 2013.

PRETPLATA NA ČASOPIS "HRVATSKA PČELA" ZA INOZEMSTVO U 2014. GODINI

Pretplata za inozemstvo iznosi 39 eura za 2014. godinu.
Uplatu treba izvršiti odmah na devizni račun.

IBAN: HR2524840081100687902

SWIT: RZBHHR2X

(2) Laboratoriji iz stavka 1. ovoga članka podnose Agenciji za plaćanja zahtjev za odobravanje na obrascu iz Priloga II. dio A ovoga Pravilnika do 31. listopada 2013. godine uz koji prilaže dokumente iz Priloga II. dio B ovoga Pravilnika.

(3) Agencija za plaćanja na temelju zahtjeva iz stavka 2. ovoga članka donosi Odluku o odobravanju laboratorijskog analiza do 15. studenoga 2013. godine popis kojih objavljuje na web-stranicama Agencije za plaćanja (www.aprrr.hr). Uz naziv svakog laboratorijskog analiza naznačiti će se novčana vrijednost ispitivanja jednog uzorka te maksimalan broj uzoraka koje laboratorij može prihvati na ispitivanja.

(4) Odobreni laboratorijski analizi iz stavka 3. ovoga članka preuzima obvezu obaviti sva ispitivanja dostavljenih uzoraka meda pčelara s popisa iz članka 11. stavka 3. ovoga Pravilnika.

(5) Ako odobreni laboratorijski analizi ne ispuni preuzetu obvezu dužan je osigurati obavljanje analiza dostavljenih uzoraka u jednom od odobrenih laboratorijskih analiza iz stavka 3. ovoga članka o vlastitom trošku u punom iznosu bez prava na povrat sredstava temeljem Nacionalnog pčelarskog programa.

(6) Pravo na korištenje mjeri iz stavka 1. ovoga članka imaju pčelari upisani u:

- Evidenciju pčelara i pčelinjaka,
- Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

(7) Pčelari svoje pravo ostvaruju na način da ispitivanje kvalitete meda obavljaju u razdoblju od 1. ožujka 2014. do 15. kolovoza 2014. godine u laboratorijskim analizama iz stavka 3. ovoga članka.

(8) Mjerom iz stavka 1. ovoga članka ispitivanje jednog uzorka sufinancira se iznosom u vrijednosti od 90%, ali ne više od 500,00 kuna iznosa ispitivanja jednog uzorka navedenog na popisu laboratorijskih analiza iz stavka 3. ovoga članka, a preostali iznos od minimalno 10% vrijednosti ispitivanja jednog uzorka snosi pčelar.

(9) Ako zbroj svih prihvatljivih zahtjeva za potporom iz stavka 1. ovoga članka premaši Programom predviđena novčana sredstva za ovu mjeru, proporcionalno će se smanjiti jedinični iznos sufinanciranja iz stavka 8. ovoga članka.

Članak 11.

(1) Pčelar podnosi zahtjev za mjeru iz članka 10. stavka 1. – 31. prosinca 2013. godine na obrascu iz Priloga II. dio C ovoga Pravilnika na kojem navodi broj uzoraka i naziv laboratorijskog analiza u kojem želi izvršiti ispitivanje kvalitete meda.

(2) Agencija za plaćanja na temelju svih zaprimljenih zahtjeva iz stavka 1. ovoga članka i ukupnog iznosa sredstava namijenjenih za provedbu ove mjeri izračunava pripadajući iznos sufinanciranja za svakog pčelara.

(3) Agencija za plaćanja svakom odobrenom laboratorijskom analizom iz stavka 10. stavka 3. daje potporu do 15. veljače 2014. godine popis pčelara koji su podnijeli zahtjev iz stavka 1. ovoga članka i broj uzoraka po pčelaru za koji su pčelari iskazali interes te utvrđeni jedinični iznos sufinanciranja iz stavka 2. ovoga Pravilnika.

Članak 12.

(1) Laboratorijski analizi iz stavka 10. stavka 3. ovoga Pravilnika podnosi najkasnije do 31. kolovoza 2014. godine

Agenciji za plaćanja Zahtjev za sufinanciranje troškova ispitivanja kvalitete meda na obrascu iz Priloga II. dio D ovoga Pravilnika sukladno ovom Pravilniku i Programu za ispitivanja obavljena u razdoblju od 1. ožujka 2014. godine do 15. kolovoza 2014. godine za pčelare s popisa koji im je dostavila Agencija za plaćanje.

(2) Uz Zahtjev iz stavka 1. ovog članka potrebno je priložiti preslike izdanih računa za obavljena ispitivanja kvalitete meda iz kojih je razvidan:

- MIBPG (matični broj poljoprivrednog gospodarstva),
- broj obavljenih analiza,
- ime i prezime pčelara,
- evidencijski broj pčelara,
- datum obavljanja analize.

Mjera obnavljanje pčelinjeg fonda

Članak 13.

(1) Mjerom Obnavljanje pčelinjeg fonda sufinancira se trženje selekcioniranih matica kroz potporu uzgajivačima matica.

(2) Pravo na korištenje mjeri iz stavka 1. ovoga članka imaju uzgajivači pčelinjih matica koji su:

- registrirani u Upisniku uzgajivača selekcioniranih matica pčela,
- upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava te
- dostavili potpunu uzgojnu dokumentaciju i provode testiranja i uzgoj selekcioniranih matica sukladno uzgojnog programu.

Članak 14.

(1) Zahtjev za mjeru iz članka 13. stavka 1. ovoga Pravilnika podnosi se Agenciji za plaćanje do 31. kolovoza 2014. godine na obrascu iz Priloga III. ovoga Pravilnika uz koji se prilaže:

- preslike računa ovjerene žigom ili/i potpisom ili u slučaju da uzgajivač nije u sustavu poreza na dohodak otkupnih blokova, izdanih u razdoblju od 1. rujna 2013. godine do 15. kolovoza 2014. godine, iz kojih je razvidan broj prodanih selekcioniranih matica pčela,
- potvrdu Hrvatske poljoprivredne agencije da uzgajivač provodi testiranja matica,
- uzgojnu knjigu ovjerenu od Udruge uzgajivača selekcioniranih matica pčela.

(2) Jedinični iznos potpore po selekcioniranoj matici pčela ne može biti veći od 50,00 kuna.

(3) Ako zbroj svih prihvatljivih zahtjeva za potporom iz stavka 1. ovoga članka premaši Programom predviđena novčana sredstva za ovu mjeru, proporcionalno će se smanjiti jedinični iznos sufinanciranja iz stavka 2. ovoga članka.

Mjera racionalizacija troškova selećeg pčelarenja

Članak 15.

(1) Mjerom Racionalizacija troškova selećeg pčelarenja sufinancira se kupnja nove opreme koja se koristi za selidbu pčelinjih zajednica i to kroz kupnju novih priključnih vozila, mehaničkih i/ili hidrauličnih dizalica, utovarnih rampi i kontejnera.

(2) Pravo na korištenje mjeri iz stavka 1. ovoga članka imaju pčelari upisani u:

- Evidenciju pčelara i pčelinjaka kao seleći pčelari,
- Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

Članak 16.

(1) Zahtjev za mjeru iz članka 15. ovoga Pravilnika podnosi se Agenciji za plaćanja do 31. svibnja 2014. godine na obrascu iz Priloga IV. ovoga Pravilnika uz koji se prilaže:

- originalni računi (R1 ili R2) za nova priključna vozila, mehaničke i/ili hidraulične dizalice, utovarne rampe i kontejnere, izdani u razdoblju od 1. rujna 2013. godine do 31. svibnja 2014. godine.

(2) Zahtjev se sufinanciranje može se podnijeti za nabavu nove opreme koja se koristi za selidbu pčela, i to:

- priključna vozila,
- mehaničke i/ili hidraulične dizalice,
- utovarne rampe i
- kontejneri.

Članak 17.

(1) Korisnik mjere iz članka 15. stavka 1. ovoga Pravilnika dužan je voditi detaljnu evidenciju o opremi iz članka 16. stavka 2. ovoga Pravilnika, te mu se stavlja zabrana otuđenja sufinancirane opreme u razdoblju od pet godina od datuma Odluke o isplati uz mogućnost otpisa sukladno propisanim rokovima amortizacije.

(2) Mjerom iz članka 15. stavka 1. ovoga Pravilnika omogućava se korisnicima sredstava, povrat do 60% investicije sukladno Programu.

(3) Ako zbroj svih prihvatljivih zahtjeva premaši Programom predviđena novčana sredstva proporcionalno će se smanjiti jedinični iznos sufinanciranja.

(4) Minimalni iznos sufinanciranja po korisniku prije mogućeg umanjenja iznosi 1.000,00 kuna, a maksimalni iznos sufinanciranja iznosi 50.000,00 kuna.

Mjera tehnička pomoć pčelarima**Članak 18.**

(1) Mjerom Tehnička pomoć pčelarima sufinancira se: a) nabava novih pomagala, pribora i opreme koja se koristi u pčelarstvu,

b) edukacija pčelara.

(2) Pravo na korištenje sredstava za mjeru iz stavka 1. točke a) ovoga članka imaju pčelari upisani u:

- Evidenciju pčelara i pčelinjaka i
- Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

(3) Pravo na korištenje sredstava za mjeru iz stavka 1. točke b) ovoga članka imaju registrirane pčelarske udruge i Hrvatski pčelarski savez.

Članak 19.

(1) Zahtjev za sufinanciranje nabave novih pomagala, pribora i opreme koja se koristi u pčelarstvu iz članka 18. stavka 1. točke a) ovoga Pravilnika podnose pčelari iz članka 18. stavka 2. ovoga Pravilnika Agenciji za plaćanja na obrascu iz Priloga V. dio A ovoga Pravilnika do 31. svibnja 2014. godine uz koji prilaže:

- originalne račune (R1 ili R2) za nabavu novih pomagala, pribora i opreme koja se koristi u pčelarstvu, izdane u razdoblju od 1. rujna 2013. godine do 31. svibnja 2014. godine.

(2) Popis novih pomagala, pribora i opreme koja se koristi u pčelarstvu za koju je moguće podnijeti zahtjev za sufinanciranje nalazi se u Prilogu VI. ovoga Pravilnika.

Članak 20.

(1) Korisnik mjere iz članka 18. stavka 2. ovoga Pravilnika dužan je voditi detaljnu evidenciju o opremi iz članka 19. stavka 2. ovoga Pravilnika te mu se stavlja zabrana otuđenja sufinancirane opreme pet godina od datuma Odluke o isplati uz mogućnost otpisa sukladno propisanim rokovima amortizacije.

(2) Mjerom iz članka 18. stavka 1. ovoga Pravilnika omogućava se korisnicima sredstava, povrat do 60% investicije sukladno Programu.

(3) Ako zbroj svih prihvatljivih zahtjeva premaši Programom predviđena novčana sredstva proporcionalno će se smanjiti jedinični iznos sufinanciranja.

(4) Minimalni iznos sufinanciranja po korisniku prije mogućeg umanjenja iznosi 1.000,00 kuna, a maksimalni iznos sufinanciranja iznosi 20.000,00 kuna.

Članak 21.

(1) Edukacije iz članka 18. stavka 1. točke b) ovoga Pravilnika mogu biti:

- predavanja organizirana u razdoblju od 1. rujna 2013. godine do 15. kolovoza 2014. godine od strane pčelarskih udruga i/ili Hrvatskog pčelarskog saveza u sklopu specijaliziranih pčelarskih sajmova koji traju minimalno dva dana i međunarodnog su karaktera. Edukacijom moraju biti obrađene najmanje tri teme iz različitih područja pčelarstva,

- edukacije pčelara za senzorske analitičare organizirane u razdoblju od 1. rujna 2013. godine do 15. kolovoza 2014. godine od strane Hrvatskog pčelarskog saveza i Županijskih pčelarskih saveza (savez udruga na razini županije) za najmanje deset polaznika.

(2) Organizatori edukacije iz stavka 1. ovoga članka podnose zahtjev za sufinanciranje edukacije pčelara Agenciji za plaćanja do 15. studenoga 2013. godine na obrascu iz Priloga V. dio B ovoga Pravilnika uz koji prilaže:

- program s temama i sažetak predavanja,
- popis predavača,
- specifikaciju planiranih troškova,
- za edukaciju pčelara za senzorske analitičare potvrdu Hrvatskog pčelarskog saveza da je planirani Program edukacije u skladu s Programom edukacije senzorskih analitičara Hrvatskoga pčelarskog saveza.

(3) Agencija za plaćanja na temelju svih zaprimljenih zahtjeva koji udovoljavaju uvjetima ovoga Pravilnika donosi do 1. prosinca 2013. godine Odluku o raspodjeli sredstava organizatorima edukacije te o tome obavještava podnositelja zahtjeva.

(4) Ako zbroj svih prihvatljivih zahtjeva premaši Programom predviđena novčana sredstva proporcionalno će se smanjiti jedinični iznos sufinanciranja.

Članak 22.

(1) Organizatori edukacije iz članka 21. stavka 1. dužni su u roku od četrnaest dana od dana završetka edukacije dostaviti Agenciji za plaćanja zahtjev na obrascu iz Priloga V. dio C za isplatu sredstava za sufinanciranje organizacije edukacije pčelara, uz koji prilaže:

- originale računa,
- vlastoručno potpisane evidencije prisutnosti pčelara na predavanju (popisna lista s čitljivim imenima i prezimenima, adresom te kontakt s tel. brojevima pčelara),
- Ugovor s izvoditeljem stručne edukacije.

(2) Agencija za plaćanja donosi Odluku o isplati sredstava organizatorima edukacije iz stavka 1. ovoga članka ako su opravdali sredstva.

III. PROVEDBA MJERE PUTEM JAVNOG NATJEĆAJA

Članak 23.

(1) Za mjeru iz članka 3. stavka 1. točka 6. ovoga Pravilnika podnosi se Prijava na temelju Javnog natječaja, koji će raspisati Agencija za plaćanja.

(2) Javni natječaj iz stavka 1. ovoga članka objavljuje se na službenim internetskim stranicama Agencije za plaćanja (www.aprarrr.hr).

(3) Javni natječaj određuje sljedeće:

- naziv i svrhu mјere,
- rokove i uvjete za podnošenje Prijave,
- uvjete koje podnositelji Prijave moraju zadovoljavati,
- prihvatljive i ostale neprihvatljive troškove.

Članak 24.

(1) Podnositelj čija Prijava ne udovoljava uvjetima javnog natječaja bit će o tome obaviješten pisanim putem u roku od 30 radnih dana od dana završetka javnog natječaja.

(2) Ne udovoljavanje uvjetima iz stavka 1. ovoga članka podrazumijeva:

- neispunjavanje uvjeta i kriterija propisanim ovim Pravilnikom i javnim natječajem,
- namjerno davanje krivih podataka u prijavi od strane podnositelja.

Članak 25.

(1) Prijave pristigle po objavljenom javnom natječaju, obrađuju se po redoslijedu zaprimanja.

(2) Prilikom obrade Prijave utvrđuje se pravovremenosnost, potpunost i udovoljavanje Prijave uvjetima propisanim ovim Pravilnikom i Javnim natječajem.

(3) Nepravovremene i nepotpune prijave, kao i one koje ne udovoljavaju kriterijima propisanim ovim Pravilnikom i javnim natječajem neće se razmatrati.

Mjera primjenjena istraživanja u pčelarstvu

Članak 26.

(1) Mjerom Primjenjena istraživanja u pčelarstvu sufinanciraju se projekti primjenjenih istraživanja u pčelarstvu.

(2) Mjerom primjenjena istraživanja u pčelarstvu sufinancira se maksimalno 90% vrijednosti odobrenog projekta istraživanja.

(3) Agencija za plaćanja raspisuje javni natječaj za prikupljanje i odabir projekata primjenjenih istraživanja najkasnije do 1. studenoga 2013. godine.

(4) Na natječaj se mogu prijaviti znanstveno-istraživačke institucije, dok će prednost na natječaju imati one znanstveno-istraživačke institucije čiji će projekti primjenjenih istraživanja biti vezani uz testne pčelinjake.

(5) Agencija za plaćanja imenuje Povjerenstvo za utvrđivanje uvjeta i provedbu natječaja za prikupljanje i odabir projekata primjenjenih istraživanja u pčelarstvu kojeg čine predstavnici:

- Ministarstva poljoprivrede (1 član),
- Agencije za plaćanja (1 član koji je predsjednik Povjerenstva),

– akademске zajednice s područja biotehničkih i bimedicinskih znanosti (3 člana),

– Hrvatske poljoprivredne agencije (1 član),

– Hrvatskog pčelarskog saveza (1 član).

(6) Povjerenstvo iz stavka 5. ovoga članka radi i dje luje na osnovi donesenog Poslovnika o radu.

Članak 27.

(1) Mjerom Primjenjena istraživanja u pčelarstvu finančiraju se i uspostavljeni testni pčelinjaci namijenjeni za provedbu primjenjenih istraživanja u pčelarstvu u godišnjem iznosu od 150.000,00 kuna.

(2) Sredstva iz stavka 1. ovoga članka bit će korištena u skladu s odredbama Ugovora o održavanju testnih pčelinjaka koje Ministarstvo poljoprivrede ima sklopljene s pčelarima.

(3) Isplatu sredstava iz stavka 1. ovoga članka provest će Agencija za plaćanja u skladu s odredbama Ugovora o održavanju testnih pčelinjaka koje Ministarstvo poljoprivrede ima sklopljene s pčelarima, a po nalogu Ministarstva poljoprivrede.

IV. ADMINISTRATIVNA KONTROLA I KONTROLA NA TERENU

Članak 28.

(1) Agencija za plaćanja provodi administrativnu obradu zahtjeva prije donošenja Odluke o odabiru laboratorijskih zahtjeva za ispitivanje kvalitete meda i Odluke o odobrenju isplata podnositeljima zahtjeva koji su udovoljili ili djelomično udovoljili uvjetima ovoga Pravilnika.

(2) Agencija za plaćanja donosi:

- Odluku o odabiru ili odbijanju laboratorijskih zahtjeva za ispitivanje kvalitete meda,
- Odluku o odobrenju organizatora edukacije pčelara,
- Odluku o odobrenju isplata podnositeljima zahtjeva koji su udovoljili ili djelomično udovoljili uvjetima ovoga Pravilnika,
- Obavijesti o neudovoljavanju uvjetima za ostvarivanje prava na novčanu potporu ili smanjenju prava na isplatu podnositeljima zahtjeva koji su djelomično udovoljili uvjetima ovoga Pravilnika.

(3) Na temelju Odluka o odobrenju isplate, Agencija za plaćanja isplaćuje novčana sredstva na žiro-račun korisnika, podnositelja zahtjeva.

Članak 29.

(1) Agencija za plaćanja provodi kontrolu na terenu podnesenih ponuda/zahtjeva za mjere iz Programa.

(2) Kontrolom na terenu iz stavka 1. ovoga članka mora biti obuhvaćeno najmanje 5% ponuda/zahtjeva svake od mjeri iz članka 3. stavka 1. ovoga Pravilnika. Uzorak na kojem će biti provedena kontrola na terenu podnesenih ponuda/zahtjeva odabire se na podlozi analize rizika i elemenata reprezentativnosti koje za svaku godinu donosi Agencija za plaćanja.

Članak 30.

(1) Agencija za plaćanja će Odlukom o povratu isplaćenih sredstava od korisnika zahtijevati povrat isplaćenih sredstava ako:

- se utvrdi administrativna pogreška,
- kontrola na terenu utvrdi nepravilnosti u korištenju sredstava isplaćenih po osnovi mјere,
- je korisnik nezakonito ostvario pravo na isplatu novčanih sredstava.

(2) Korisnik iz stavka 1. ovoga članka dužan je isplaćena novčana sredstva vratiti u roku od 15 dana od primitka Odluke o povratu isplaćenih sredstava.

V. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 31.

Prilozi I., II., III., IV., V., i VI., tiskani su u dodatku ovo-ga Pravilnika i njegov su sastavni dio.

Članak 32.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom objave u »Na-rodnim novinama«.

Klasa:011-01/13-01/29
Urbroj:525-07/1186-13-11

Zagreb, 6. kolovoza 2013.
Ministar
Tihomir Jakovina, v. r.

PRILOG VI.

Popis novih pomagala, pribora i opreme koja se koristi u pčelarstvu za koju je moguće podnijeti zahtjev za sufinanciranje:

- košnice
- dijelovi košnica
- podnice, hranilice, krovovi, bježalice, snelgrove daske, matične rešetke, vratašca, spojka, ručka za košnice, satne osnove
- ometač pčela s okvira
- sakupljač cvjetnog praha
- čistač cvjetnog praha
- mlin za cvjetni prah
- sušionik za cvjetni prah
- vrcaljka
- odgovarajuća posuda za skladištenje i punjenje meda, matične mlijeći, cvjetnog praha, propolisa, pčelinjeg voska i pčelinjeg otrova (staklena ambalaža (staklenke za med različitog volumena i staklene boćice raznog volumena), inox kante (posude) i bačve, plastične kante (posude) i bačve)
- posuda za cijeđenje
- separator meda, voska i matične mlijeći
- dekristalizator
- elektronske vase i njihova oprema
- agregat
- posuda (korito) za otklapanje saća
- otklapač saća
- parni topionik voska
- preša
- sunčani topionik voska
- posuda za pročišćavanje voska
- posuda za zagrijavanje i raskuživanje voska
- kalup za lijevanje satnih osnova
- inkubator za proizvodnju matica
- pribor za uzgoj i označavanje matica
- matičnjak (PVC)
- igle za presađivanje ličinki (inox, PVC)
- pribor za obilježavanje matica (opalitne pločice – brojevi, ljepilo, tuljak – mrežica za označavanje, flo-masteri – boje za označavanje)
- transportni i kavez za dodavanje matica (PVC, drveni)
- kavez za matičnjak (za leženje matica)

- inkubator za maticе
- oplodnjaci
- setovi za uzgoj matica – jenter, nicot
- izolator
- uređaj za umjetnu insiminaciju (oplodnju) matica
- hvatač maticе – staklena lulica
- lupa za presađivanje
- kalupi za izradu matične osnove
- mlin za šećer
- miješalica za pogače
- dlijeta
- žica za žičenje okvira
- vilice za otklapanje saća
- nož za otklapanje saća
- stol za otklapanje saća
- razmaci okvira za AŽ košnicu
- kopče i stege za selidbu
- pčelarske košulje i kombinezoni
- pčelarske rukavice
- dimilice
- cijedila za med
- okviri
- nukleusi
- pčelarska četka
- kliješta za vađenje okvira
- sipaonik za pčele
- stalak (i taca) za okvire prilikom pregleda
- transformatori za utapanje satne osnove
- grijaci za med
- kutija za paketne rojeve (multiboks)
- ručni viličar
- nastavci
- rešetke za pelud (PVC skidač peluda)
- elektro motor i/ili elektro upravljačka jedinica za vrcaljke
- ventilacijske mreže
- mrežice za skupljanje propolisa.
- refraktometar
- pojilica
- pipa za med (slavina)
- dijelovi vrcaljke (koš, kazete)
- mjeh za dimilicu
- skidač roja (hvatač roja)
- zatvarač leta (metalni češljivi)
- zbjeg
- brojevi za košnice
- stalak za sita
- američki koturić
- zatezač žice (španer)
- sakupljač otrova
- bušilica za okvire (s jednom i više bušećih glava)
- kalup za izradu satih osnova
- posuda za sterilizaciju voska
- APILIFT (dizalica za nastavke)
- automatski aplikator (dozator) za liječenje pčela
- usisavač za matičnu mliječ
- pneumatske klamerice (pištolji) za sastavljanje dijelova pčelarske opreme (okvira, nastavaka, podnica)
- zračni kompresori za pogon klamerica (mogu biti raznog volumena)
- pumpe za med
- električni pastir
- poklopna daska.

mr. sc. Nenad Stržak,
pčelar - 40 godina
aktivnog članstva u
HPS-u

Nedoradeno i nedorečeno

Akcija suzbijanja varooze omogućena po Ministarstvu poljoprivrede, Upravi za veterinarstvo, a koju već treću godinu zaredom provodi Hrvatski pčelarski savez, naišla je na jedinstveno odobravanje članstva te opravdala svoje postojanje. Omogućen je izbor veterinarsko-medicinskog proizvoda (VMP-a) između dva ponuđena, prema preporuci nadležnih veterinara. Budući da se bliži rok predaje obrazaca vođenja evidencije o tretiranju pčelinjih zajednica prema **Programu kontrole i suzbijanja varooze u 2013. godini**, to je prilika da se razmotre moguća poboljšanja i pojednostavljenja.

Podrška tako zamišljenoj akciji je jednodušna i hvalevrijedna, ali ne i njezinoj provedbi. Naime, neke situacije nisu normirane, a druge su pre-normirane. Akcija je nepotrebno birokratizirana traženjem podataka koji će (ovako prikupljeni i obrađeni) predstavljati pouzdani skup nepouzdanih podataka! Pčelara zanima koji broj varoa je ostao u pčelinjoj zajednici nakon tretmana. To može saznati tek praćenjem prirodnog pada nakon završenog tretmana ili uporabom nekog drugog kontrolnog sredstva. Brojanje prirodnog pada prije tretiranja i nakon tretiranja, te izostavljanje trokratnog brojanja otpalih varoa za vrijeme djelovanja lijeka - pojednostavljuje zadatku. Dvije provjere, umjesto pet provjera, idu u prilog olakšanja obavljanja zadatka i pouzdanih podataka. Naš zadatak nije dodatna provjera „lijeka“ jer broj prirodnog otpalih varoa prije i poslije tretmana određuje djelotvornost „lijeka“. Nadalje, savjestan pčelar postavlja i pitanje odlaganja

upotrebljenih traka (ambalaže). Mora li ih čuvati kao dokaz i koliko dugo, ili ih može predati na određena mesta za zbrinjavanje kemijskog otpada? Možda bi povrat traka (ambalaže) bio pravo rješenje kojim se kontrolira korištenje „lijeka“ prema propisanoj proceduri, količini i rokovima te se sprječava zloporaba, poput - preprodaje, odlaganja u okoliš i sličnog.

Ovog ljeta imao sam priliku posjetiti „Kuću meda“ u Majkovima, u Dubrovačkom primorju. To je mali muzej o pčelarstvu s nekoliko eksponata koji prikazuju život pčela i pčelara primorskog područja, te se uklapa u turističku ponudu područja. Za posjetitelje je izrađen letak na hrvatskom i engleskom jeziku s informacijama o pčelinjim proizvodima, povijesti lokalnog pčelarenja i naselja, te topografskim prikazom područja. U tekstu o pčelinjim proizvodima dominira rečenica kako se med uvijek uzima plastičnim, keramičkim ili staklenim predmetima, a nikako metalnim žlicama. Ostalo je nedorečeno iz kakvog je materijala oprema za vrcanje, u kakvim se posudama skladišti i transportira med? Primorci sigurno ne skladište med u primjerice drvene bačve, niti koriste drvene vrcaljke. Takav pristup čini mi se kontraproduktivnim. Možda bi u izdavanju sljedeće naklade navedenog letka ovo valjalo obraditi tako da ne ostane nedorečeno, ili još bolje - u potpunosti izbaciti. Moguće reakcije organskih kiselina iz meda i metala, uvjeren sam, manje štete od brojnih zagađenja kojima smo izloženi u svakodnevnom životu. Barem mi pčelari ne bismo trebali sami stvarati prepreke.

Osim toga, postoje vrijedni projekti koje treba unaprijediti jer su istovremeno nedorađeni i nedorečeni - poput Pravilnika o držanju pčela i katastru pčelinje paše. Primjerice, veliki, značajan i nimalo lagan zadatak koji tek treba napraviti je procjena kapaciteta pasišta. Nedorečeni su dijelovi Pravilnika koji određuju prava i obveze u trokutu između: povjerenika prema prebivalištu pčelara, lokalnog povjerenika gdje se nalazi pčelinjak i pčelara. Osobito je upitan protok novčane naknade za (ne)obavljen posao - kako prema povjereniku, tako i prema lokalnoj udruzi.

Milan Pastuović, ing. polj.
ekološki pčelar
iz Garešnice

Pčelarski radovi u listopadu

Sužavamo otvore leta, stavljamo češljeve ili u zimski otvor na letvici leta zabijemo čavliće - gore i dolje ih skratimo na mjeru visine letvice. Razmak čavlića treba biti takav da mogu prolaziti pčele i da ne mogu ući miševi. Rasporedimo ih malo „cik –cak“ da ne pukne letvica po dužini. Ovisno o opasnosti od glodavaca, treba provesti i ostale mjere suzbijanja. Zadnje je vrijeme za izgradnju zaklona od sjevernog vjetra. Dobar je zaklon u kojeg se vjetar zaplete i izgubi snagu, ne mora biti puni zid.

Pri svakom otvaranju košnice, pogotovo kod slabijih zajednica, još uvijek, zbog bolesti pažljivo pregledamo pčelinje leglo. Procjenjujemo stanje zaliha hrane za zimu. Slabe zajednice pripajamo jakima, jer ako ih ostavimo već poslije nove godine možemo imati posla u sanaciji tih košnica, a time i veću štetu. U ovo vrijeme svaka pčela vrijedi 20 ljetnih pčela, stoga treba raditi s dodatnom pažnjom.

Sužavamo otvore leta, stavljamo češljeve ili u zimski otvor na letvici leta zabijemo čavliće - gore i dolje ih skratimo na mjeru visine letvice. Razmak čavlića treba biti takav da mogu prolaziti pčele i da ne mogu ući miševi. Rasporedimo ih malo „cik–cak“ da ne pukne letvica po dužini. Ovisno o opasnosti od glodavaca, treba provesti i ostale mjere suzbijanja. Zadnje je vrijeme za izgradnju zaklona od sjevernog vjetra. Dobar je zaklon u kojeg se vjetar zaplete i izgubi snagu, ne mora biti puni zid. Košnice moraju biti zaštićene od vlage i najmanje 30 centimetara iznad zemlje. Sama drvena paleta na zemlji nije dovoljna. Cijeli pčelinjak treba urediti i posložiti stvari do sljedeće sezone, te posebno odvojiti košnice i sve ostalo što ide u radionicu na renoviranje.

Nema više prihrane tekućom hranom. Nabavljamogogače ili ih izrađujemo sami. Sada nas interesiraju osnovne pogače, bez dodataka. Kada u proljeće budu dani (barem jedanput tjedno) s pročisnim letovima pčela, onda možemo i trebamo davati pogače s dodacima bjelančevina. U suprotnom - riskiramo onečišćenje okvira, sača i pojavu nozemoze. Prema tome, i sadašnjem stanju zaliha hrane trebamo planirati količinu i vrstu hrane koju ćemo dodati u obliku pogača. To je po košnici 1 osnovna i 1 s dodacima, odnosno 2 osnovne i jedna s dodacima, ako imaju manju zalihu meda za zimu.

Ako je zajednica u plodištu izrazito pomaknuta u jednu stranu, onda ga mićemo prema sredini, te isto tako - i med iznad njega. Prirodan položaj, raspored legla i hrane ne smijemo bitno promjeniti. Računamo s tim da će se zimsko klupko formirati tamo gdje je bilo zadnje leglo. Lijevo i desno, tanji dio mednog vijenca i prema gore, što više meda u neprekinutom sloju, to bolje. Kako god smo u sezoni nudili satnu osnovu i sače prema sredini košnice na izgradnju, tako sada vadimo ili stavljamo uz kraj, jer tamnije sače je i toplije sače.

Ima pčelara koji čuvaju voštane poklopce i staro sače za pretapanje do zriobe šljiva. Voštane poklopce tada isperu, a slatku vodu dodaju u kacu sa šljivama. U

svakom slučaju, sada je komotnije pretapati vosak za hladnijih dana kada ne izljeću pčele. Staro sače ne možete sačuvati bez zaštite od voskovog moljca. Svakako upotrijebite jedan od načina zaštite sača. Kiselina (octena) izbjeljuje vosak ako se doda u kotao oko dva decilitra alkoholnog octa na kraju kuhanja, i još pet minute miješati kuhanu voštinu te onda izdvajati vosak. U tom je poslu bitno odvojiti vosak od mednih poklopa, građevnjaka i zaperaka, te od tako odvojenog voska formirati kolutove u količini s kojom ćemo moći tražiti proizvođača satnih osnova za izradu istih, od našeg voska. To može napraviti i više pčelara zajedno. U starom crnom saču, i godinama recikliranom vosku, imamo rezidue lijekova protiv varooze i treba se truditi na zamjeni ukupnog fonda voska. Zamjena starog voska novim je akcija koja se provodi kod pčelara u cijeloj EU. Od starog voska izrađujemo svijeće i razne figurice, a ima i drugih primjena u industriji.

SAČE TREBA ŠTO PRIJE PRETOPITI

Oksalne kiseline ide od 20 do 40 mililitara otopine po košnici ili 5 ml po ulici koja je puna pčela. Otopinu dobijemo kada izmiješamo 600 ml destilirane vode i 600 grama šećera, te na to dodamo 35 grama dihidrata oksalne kiseline. Kod dodavanja kiseline u šećerni sirup moramo imati zaštitnu masku, naočale i rukavice. Otopinu prije primjene ugrijemo na temperaturu tijela. Vanjska temperatura tijekom primjene treba biti od 3 do 10 stupnjeva Celzijevih, a najbolje od 5 do 8 stupnjeva Celzijevih. Točno se treba ustanoviti gdje se nalaze pčele i mora se kapati samo po njima. To može biti krajem listopada ili u studenom, važno je da više nema legla. Jednu generaciju pčela oksalnom kiselinom tretiramo samo jednom. Nemojmo izostaviti tretman oksalnom kiselinom ili gotovim lijekovima za nakapavanje pčela u periodu kada nema legla - jer je to u suzbijanju varooze najvažniji dio.

mr. sc. Nenad Stržak,
pčelar - 40 godina
aktivnog članstva u
HPS-u

Izbor mesta za pčelinjak

Dobra proljetna paša (lijeske, vrbe, šafrani, maslačak, voće...) preduvjet je za uspjeh u pašama koje slijede. Bagremova i kaduljina paša u Hrvatskoj imaju status kulnih paša (količina meda i potražnja na tržištu), pa ako je moguće treba odabrati poziciju pčelinjaka koja sadrži jednu od tih paša. Međutim, za uspješno stacionarno pčelarenje to nije dovoljno, već pašu bagrema mora slijediti druga jača paša - poput amorce, pitomog kestena, livade, vrieska... Unište li mraz ili dugotrajna kiša prvu pašu, ostaje druga paša. Za smještaj stacionarnog pčelinjaka poželjnija je pozicija koja ima više raznovrsnijih, makar i slabijih paša, od jedne izdašne paše.

Pri izboru mesta za postavljanje pčelinjaka potrebno je razmotriti nekoliko zahtjeva koji određuju razinu kvalitete odabrane pozicije: zakonski propisi o smještaju pčelinjaka, izbor okoline prema pčelinjoj paši i udaljenost pčelinjaka od glavne paše, konfiguracija terena, utjecaj atmosferilija, prometna dostupnost pčelinjaka, susjedni pčelinjaci i atraktivnost područja za doseljavanja na pašu, te način pčelarenja.

ZAKONSKI PROPISI

Osnovni propis koji valja proučiti radi izbora mesta za smještaj pčelinjaka je **Pravilnik o držanju pčela i katastru pčelinje paše** (NN 18/08), osobito dio koji regulira smještaj pčelinjaka. Naime, pčelar je dužan postaviti pčelinjak tako da pčele ne smetaju susjedima, prolaznicima, domaćim životinjama i javnom prometu, a da bi se to postiglo - potrebno je ispuniti zahtjeve navedene u Pravilniku te poštovati dodatne odluke specifične za pojedinu područja, naselja i gradove (turistička naselja, veliki gradovi, zone prehrambene industrije i sl.).

Tako je u Pravilniku navedeno da pčelinjak do 20 pčelinjih zajednica kojem je izletna strana okrenuta prema tuđem zemljištu ili javnom putu mora biti udaljen od međe tuđeg zemljišta, odnosno ruba puta, najmanje 20 metara, a ako u pčelinjaku ima više od 20 pčelinjih zajednica - udaljenost od izletne strane do ruba javnog puta mora biti najmanje 50 metara, dok od međe tuđeg zemljišta udaljenost mora biti najmanje 20 metara. Navedeno je i što treba učiniti kada nije moguće ispuniti navedeni uvjet.

PČELINJA PAŠA

Pčelinja paša treba biti takva da omogućuje kvalitetan razvoj i život pčelinje zajednice te znatne viškove meda za pčelara. Jedan i drugi zahtjev ne moraju biti povezani! Naime, neke paše su itekako važne za razvoj pčelinje zajednice (rane proljetne paše) dok druge donose veliku korist pčelaru, ali istovremeno i „štetu“ pčelinjoj zajednici, poput intenzivnih paša bogatih nektarom ili medljicom, a siromašnih peludom.

S obzirom na daljinu pčelinjeg leta i ekonomsku udaljenost košnice od paše, poželjno je da se paše nalaze unutar dva kilometra.

Dobra proljetna paša (lijeske, vrbe, šafrani, maslačak, voće...) preduvjet je za uspjeh u pašama koje slijede.

Bagremova i kaduljina paša u Hrvatskoj imaju status kulnih paša (količina meda i potražnja na tržištu), pa ako je moguće treba odabrati poziciju pčelinjaka koja sadrži jednu od tih paša. Međutim, za uspješno stacionarno pčelarenje to nije dovoljno, već pašu bagrema mora slijediti druga jača paša - poput amorce, pitomog kestena, livade, vrieska... Unište li mraz ili dugotrajna kiša prvu pašu, ostaje druga paša. Za smještaj stacionarnog pčelinjaka poželjnija je pozicija koja ima više raznovrsnijih, makar i slabijih paša, od jedne izdašne paše. Područja s bogatijim biljnim pokrovom i razmakom vremena cvatnje imaju prednost ispred monokulture. Bolje je vrcati tri godine srednje nego jednu izdašno, a druge dvije ništa!

U blizini pčelinjaka poželjna je voda tekućica, a nepoželjne su bare i neodržavani kanali sa zagađenom vodom. Naime, pčele unatoč postavljenih higijenskih pojilica za pčele dijelom posjećuju i druge izvore vode tražeći one sastojke koji se ne nalaze u pojilicama. Pčele u svom razvoju nisu naučile razlikovati zagađenja koja stvara čovjek svojim nepomišljenim i neodgovornim postupcima ili neznanjem, pa dolazi do slabljenja ili čak potpunog propadanja cijelog pčelinjaka.

KONFIGURACIJA TERENA

Poželjna su područja s brojnim brežuljcima, dolinama i padinama. U takvim područjima vrijeme cvatnje medonosnog bilja nešto je duže radi mikroklimatskih uvjeta, biljni pokrov je raznovrsniji, a veća je i površina pod pčelinjom pašom unutar navedenog radijusa. Uz to, događa se da uslijed mraza strada nizinski dio bagremovih stabala, a ostanu djelomično oštećena ili neoštećena stabla u višem području.

Što je konfiguracija terena manje pogodna za intenzivnu poljoprivredu i primjenu moćne poljoprivredne mechanizaciju - to je bolja za pčelarenje! Neophodna primjena pesticida u poljoprivrednoj proizvodnji te brza košnja livada drastično smanjuju fond pčelinje paše. Dakako, taj kriterij ne vrijedi za doseljavanje pčela na velike površine pod industrijskim kulturama (uljana repica, suncokret...).

UTJECAJ ATMOSFERILJA

Leta košnica treba postaviti na jugoistok kako bi sunčeve zrake obasjavale pročelja košnica. Međutim, košnice ne smiju biti izložene sunčevoj *pripeći*. Idealan smještaj je u prošaranoj hladovini bje-

PČELINJAK NENADA STRIŽAKA

KOŠNICE SU SMJEŠTENE NA OCJEDITOM PROPLANKU, OKRUŽENOM STABLIMA BAGREMA KOJI IH ŠITI OD VJETROVA. SMJEŠTENE SU U ODVOJENE SKUPINE (DESET REDOVA NASTAVLJAČA I AŽ KOŠNICE ISPOD STABA DIVLJEG KESTENA) U PROŠARANOJ SJENI LISTOPADNOG DRVEĆA.

logorice koja djelomično propušta sunčeve zrake i daje hlad ljeti, a zimi po opadanju lišća košnice su u punoj mjeri izravno izložene sunčevim zrakama. To je neobično važno iz razloga što do čišćenja pčela u tom slučaju dolazi i pri nižim temperaturama. Naime, izravni pad sunčevih zraka na leto košnice stimulira pčele na izljetanje, odnosno čišćenje. Zimi razlika od svega 1 do 2 stupnja Celzijevih, graničnih za pročisni let pčela, može biti presudna za daljnji razvoj pčelinje zajednice. Uz to je potrebno provjeriti leži li neka zgrada, brežuljak ili bilo kakva druga prepreka na putu nižeg upadnog kuta zimskih sunčevih zraka.

Ocjedit i provjetren teren sprječava pojavu suvišne vlage, a prekomjerna je vlaga saveznik lošeg zimovanja i pčelinjih bolesti. Također treba izbjegavati područja s dugotrajnim zadržavanjem jutarnje magle koja sprječava izlet pčela na pašu. Tereni slabe vodopropusnosti nisu poželjni radi stvaranja prekomernog blata oko pčelinjaka. Izljevanje vode iz rijeke i potoka može zaustaviti kretanje vozila te potapanje košnica.

Košnice treba zaštiti od naleta vjetra. Ako ne postoji prirodna barijera, zaštita se postiže ogradama od dasaka, živice, kamena.

Prema nekim znanstvenim istraživanjima, treba izbjegavati blizinu električnih dalekovoda, telekomunikacijskih uređaja, odnosno - općenito izvore elektromagnetskog zračenja.

PROMETNA DOSTUPNOST PČELINJAKA

U prometnom značenju, suvremena tehnologija pčelarenja zahtjeva pristup automobila praktički do svake košnice. Za to postoje brojni razlozi: prijevoz košnica, transport materijala i opreme, osobito transport nastavaka i okvira u vrijeme proširivanja košnica i vrcanja, priklučak na mobilni izvor električne energije.

Seleći pčelari vrlo često, radi smještaja vozila s košnicama, zanemaruju zakonske propise koji zabranjuju postavljanje pčelinjaka na udaljenost manju od 100 m od željezničke pruge, autoceste i aerodroma, te propisanu udaljenost i orientaciju izletne strane od javnog puta.

SUSJEDNI PČELINJACI

Poznavanje pozicije susjednih pčelinjaka, uvažavanja područja radi doseljavanja pčela te sigurnosnih razloga važno je radi: zakonskih propisa, pašnih mogućnosti, prenošenja bolesti pčela i nažalost sve češće krađe košnica.

Nije dopušteno postaviti pčelinjak na način da minimalna udaljenost između dva pčelinjaka bude manja od 500 metara, odnosno 200 metara kod smještaja selečih pčelinjaka međusobno. Glavne paše podnose veliki broj košnica, što nije slučaj s razvojnim proljetnim i jesenskim pašama. Nije korektno, niti u duhu međusobnog poštovanja, na takvim područjima prezimljavati veći broj košnica.

Formirani sustav mreže pašnih povjerenika trebao bi pomoći upravo u ovom segmentu izbora mjesta postavljanja pčelinjaka. Povjerenici bi trebali znati pozicije svih pčelinjaka na svom području te lokacije dostupne za seleće pčelare. Zapravo, izbor područja za smještaj pčelinjaka trebao bi krenuti od pašnog povjerenika, dakako u reguliranim pravnim i materijalnim odnosima: povjerenik – seleći pčelari – lokalni stacionarni pčelari – lokalna pčelarska udruga.

Održavanje kvalitetnih međuljudskih odnosa sa susjedima neobično je važno. Sve nesporazume valja riješiti brzo i na obostrano prihvativljiv način. Potpuno je krivi pristup zavući pčelinjak u neki šumarak, tako da „nitko ne zna, jer za dva tjedna već odlazim na novu pašu“.

LOKACIJA PČELINJAKA

Ovisno o načinu pčelarenja, odabire se i neposredna lokacija pčelinjaka. Hobističko pčelarenje, pčelarenje kao dopunska djelatnost ili profesionalno pčelarenje (u našim uvjetima tu se uključuje i pčelarenje kao glavna egzistencijalna djelatnost, premda je lišeno glavnine davanja državi) na različit način prilazi izboru mjesta za pčelinjak. Hobističko pčelarenje i pčelarenje kao dopunska djelatnost ne traži optimalne uvjete za život pčelinje zajednice i postizanje znatnih viškova pčelinjih proizvoda. Vrlo često se takvi pčelinjaci nalaze uz pčelarevu kuću, vikendicu ili vlastito zemljište. Sve ostalo podređuje se tom glavnom kriteriju. Seleće pčelarenje pak traži pozicije s jakom pčelinjom pašom te vraćanje u bazu radi zimovanja, a nekada niti to, jer zajednice ostaju na poziciji zadnje paše.

Tip i broj košnica te oblik zemljišta određuju način razmještaja košnica. Razmještaj košnica u odvojene skupine bolji je od smještaja košnica u jedan red, kako za pčele, tako i pčelara. Košnice s pripadnim prostorom, odnosno pčelinjak, mora biti zaštićen od upada životinja. Područja sa staništima medvjeda zahtijevaju posebne ograde pod električnom strujom niskog napona. Samo mjesto smještaja košnica treba biti ravno uz blaginjib radi otjecanja suvišne vode.

Za uspješno stacionarno pčelarenje važno je ispuniti što više navedenih zahtjeva, a za seleće pčelarenje najvažnija je kvaliteta paše te smještaj vozila i dio zahtjeva važan za izbor baze.

Idealnom mjestu za smještaj pčelinjaka treba težiti, a ako se netko u njemu već nalazi – neka pčelari!

Predsjednik PU Cvijet
Nemanja Vlahović

Polistirenske košnice - 1. dio

Polistirenske košnice ili „stiroporne“, kako ih nazivamo, u svijetu i Europi se koriste već više od desetljeća. Iskustva u vezi ovih košnica su različita, stoga smo odlučili provesti jedno malo samostalno istraživanje u cilju prikupljanja objektivnih podataka i činjenica.

Pčelarska udruga „Cvijet“, u suradnji sa Pčelarskim savezom Bjelovarsko-bilogorske županije, nabavila je 4 LR polistirenske košnice proizvođača Paradise honey iz Finske koje smo postavili na dva pčelinjaka gdje se vrše praćenja i zapažanja.

Osobno sam oduvijek bio „skeptičan“ prema neprirodnim materijalima ili plastici unutar košnice, ali nakon provedenih radova na ovoj košnici promijenio sam mišljenje. Ipak je točna ona da „ne postoji loša košnica, već eventualno loš pčelar“.

Otišli smo korak dalje u našem istraživanju, pa smo testirali te probavali raditi i sa plastičnim okvirima. U dvije košnice smo postavili rojeve, dok smo u druge dvije prebacili već postojeće zajednice. Plastične okvire morali smo dati na izgradnju, a to se pokazalo vrlo jednostavno, te su svi izgrađeni u potpunosti.

U ovom tekstu navodim samo najvažnije zaključke, odnosno prednosti i nedostatke polistirenske košnice i plastičnih okvira, jer je naše istraživanje ovih materijala u tijeku.

Polistirenska košnica:

- Lagana za sastavljanje, nošenje i rukovanje pri radu.
- Čvrstog materijala.
- Odličan izolator (pri izuzetno visokim i ne baš normalnim temperaturama od 42 stupnja Celzijusa, pčele iz drvenih košnica imale su priličnu „borbu“ provjetriti i ohladiti košnicu, te su sve izlazile navečer po košnicama, kod polistirenских toga nije bilo, a razlika u temperaturama u košnicama bila je i po 10 stupnjeva. Vidjet ćemo kako će to biti po zimi).

IZGRAĐENI PLASTIČNI OKVIR, FOTO: N. VLAVOVIĆ

- Otporna na vremenske (ne)prilike.
- Antivarozna podnica.
- Pristupačna i duboka hranilica.
- Moguća montaža sakupljača peluda.
- Moguća povećana proizvodnja propolis-a (pčele ne lijepe propolis po unutrašnjosti stjenki, niti na plastične okvire).

Posebnih nedostataka ove košnice zasad nema, ali napominjem da je **praćenje od 6 mjeseci iz nas, a provodit ćemo ga 3 godine**.

Sva pitanja koja su nam se nametala tijekom sezone, primjerice – kako pčelariti dvomatično i slično, uputili smo proizvođaču košnice tvrtki **Paradise honey iz Finske**. Važno je spomenuti da ima više proizvođača ovakvih košnica, a razlike u kvaliteti mogu biti velike.

Pozivam sve zainteresirane za pčelarenje ovakvim košnicama i plastičnim okvirima, ili one koji već imaju nekih iskustava, da se svojim prijedlozima uključe u ovo istraživanje. Sve detalje možete pronaći na www.pucvijet.hr gdje već postoje mnogi komentari o ovoj temi.

Isto tako, oni koji imaju interes i sami istraživati nove materijale i tehnike, mogu ovakvu košnicu, ali i plastične okvire, kupiti i u Hrvatskoj kod zastupnika navedene tvrtke iz Finske - Marjana Trnskog iz Bjelovara. Budući da ovakva tema zna biti „zanimljiva“, moram nas podsjetiti da će se pčelari jedino složiti oko toga da pčela leti!

POLISTIRENSKA PROIZVODNA KOŠNICA, FOTO: N. VLAVOVIĆ

Josip Križ,
pčelar i uzgajivač
matica iz Zagreba

Kako uzimati pčelinje zajednice

Jake pčelinje zajednice u košnicama nastavljačama, čije pčele pokrivaju od 10 do 13 okvira, a i više, uzimaju se u dva nastavka. U gornjem nastavku treba biti od 12 do 15 kilograma meda, a u donjem od 7 do 10 kilograma meda i 3 do 4 okvira s peludi. Ovi okviri moraju biti postavljeni prema sredine nastavka, kako bi ih pčele pokrile. Na se ovaj način klupko formira uglavnom na praznijim okvirima u donjem nastavku. Zahvaljujući prostoru između gornjih i donjih okvira, pčele lako prelaze iz jednog u drugi međuprostor, a također i s periferije prema unutrašnjosti klupka, i obrnuto. Prilikom zimskog premještanja pčelinjeg klupka - ono se kreće prema gore, gdje je zrak topliji i gdje je klupko u stalnom dodiru s hranom.

Temperature su svakim danom sve niže, ali nadajmo se da nas neće zaobići bablje ili miholjsko ljeto, i da će nas zaobići neugodne oborine i dugotrajne magle. Pčele još uvijek unose pelud sa raznih kasnocrvatućih biljaka, posebice s bršljana i čičoke u kontinentalnim krajevima, dok na jugu još uvijek mogu mediti vriesak i druge biljke. Na kontinentu su matice već prestale s polaganjem jaja, a i zadnje leglo izlazi. Pčele pripremaju gnijezdo za zimovanje, na način da prenose med u središnje prazne stanice iz kojih je izašlo posljednje leglo. Ali one ne popunjavaju sve stanice u sredini gnijezda s medom, već u saču bliže letu ostavljaju prazne površine, gdje će se formirati zimsko klupko.

ŠTO BI PČELAR JOŠ MORAO NAPRAVITI ZA BOJJE ZIMOVANJE?

Ako je pčelar napravio sve kako bi bio što bolji jesenski razvoj, a isto tako i za stvaranje zimskih zaliha hrane, tada je pčelinja zajednica spremna za uzimljavanje. Na kontinentu treba sve napraviti do kraja listopada. Na leta se trebaju postaviti češljivi koji sprječavaju ulazak glodavaca u košnicu. Osim toga, obavezno treba provjeriti krovove da negdje ne propuštaju vodu i uvjeriti se da su nam krovovi dobro osigurani kako ih ne bi bacio jaki vjetar. Moramo osigurati mir na pčelinjaku, te ga posebno zaštititi od domaćih i divljih životinja, a u zadnje vrijeme i od raznih ljudskih protuha (lopova). Sunčane dane moramo iskoristiti za posljednji brzi pregled i procjenu zaliha hrane, iako je za bilo kakve nadopune hrane sada već jako kasno. Kada bi sada nadopunjivali i dodavali zimnicu šećernom otopinom - napravili bi jako veliku štetu. Ta hrana bi se sigurno ukiselila, izmučili bi zimske pčele i skratili im životni vijek, smanjili zalihe peludi i na kraju bi u proljeće razvoj bio osjetno usporen ili negdje čak i upitan. Naravno da i dalje treba poduzimati mjere u suzbijanju varoe, ne treba misliti da u zajednicama nema ovog opakog nametnika, ne smijemo niti u jednom trenutku zaspasti jer nas i jedna mala nepažnja ili uljuljanost može jako puno koštati. Svaki iole ozbiljan čovjek koji se bavi pčelarstvom trebao bi prisustvovati pčelarskim izložbama, edukativnim predavanjima koje organiziraju sami pčelari, jer znanja i iskustva nikada dosta.

ZADNJI JESENSKI PREGLED ZAJEDNICA PRIJE SAMOG UZIMLJAVANJA

Nakon kasnoljetnog razvoja, treba obaviti i jesenski pregled svih pčelinjih zajednica. Moramo biti jako oprezni prilikom otvaranja košnica kako ne bi napravili grabež na pčelinjaku. Takvim pregledom moramo utvrditi stanje i spremnost svake zajednice za zimovanje, nakon čega se pristupa samom uzimljavanju. U kontinentalnom dijelu Hrvatske ovakav pregled treba napraviti najkasnije u prvoj trećini listopada kada su matice već prestale polagati jaja, a posljednje leglo izašlo ili su ostale jako male površine na nekim srednjim okvirima s poklopljenim leglom. Ovakvim pregledom se utvrđuje jačina pčelinje zajednice, te količina i kvaliteta hrane. Ove godine osobito moramo paziti na kvalitetu hrane jer je u pojedinim krajevima obilato medio medun, a i medičkovac na bjelogorici. Tijekom samog uzimljavanja u LR i AŽ košnicama - jakim se zajednicama smatraju one koje pokrivaju od 7 do 8 okvira s pčelama, a slabe su one koje pokrivaju svega od 4 do 5 okvira. Tako slabe zajednice je već i prije trebalo spojiti - nikako ih uzimiti. Pčelinje zajednice moramo uzimati s mlađim maticama provjerenog porijekla. One matice koje su starije od dvije godine sigurno su iscrpljene, a ako i prezime, od njih u velikoj većini neće biti никакve koristi. Zato je najbolje stare i sumnjive matice prije uzimljavanja zamijeniti, a ako to nije moguće, onda ih jednostavno spojiti s jakima. Postoji jedna izreka, koja glasi: „Uzmi onome koji nema i daj onome koji ima puno“.

KOLIČINE I KVALITETA HRANE KOJE SU POTREBNE ZA SIGURNO PREZIMLJAVANJE

To je od najveće važnosti za uspješno zimovanje pčelinjih zajednica. Sve ovisi o tome kako su okviri napunjeni medom i na koliko će se okvira zajednica uzimati. Oko klupka u LR ili AŽ košnicama treba biti najmanje od 10 do 15 kilograma meda, ako uzmemu u obzir jačinu pčelinje zajednice, kao i karakteristike zime u mjestu gdje zimujemo. Svaki okvir trebao bi imati od 1,5 do 2 kilograma meda. Na ovaj se način pčelama u pojedinim okvirima osigurava hrana do kraja zime, kao i kretanje klupka po visini okvira, i to tako kako pčele troše med. Kada ima okvira s malo

meda, i kada se u zimi potroši sva hrana - pčelinje klupko se može razdvojiti i pčele u tom slučaju mogu krenuti u dva različita smijera, prema ostalim okvirima s medom, uslijed čega pčelinja zajednica propadne. Ako klupku kreće preko praznog sača naglo, ono zahladiti, tada se klupku zaustavlja i ubrzo nakon toga pčele počinju umirati od gladi, iako u drugim okvirima može biti jako puno meda. Med za zimovanje mora biti nektarni, tekući, i što je jako važno - mora biti poklopjen. U klupku mora biti od 2 do 3 okvira peludi. Tijekom samog procesa uzimljavanja ne smiju se ostaviti cijeli okviri s peludi jer ga pčele preko zime ne mogu cijelog pokriti i on se tada upljesnivi. Najbolje je kada je pelud **zaliven medom i pčele ga poklope**. Takvi okviri se vrlo lako prepoznaju, teži su, i kada se pogledaju prema svjetlu - pelud ne propušta svjetlost. Neki pčelari koriste svakakve utopljavajuće materijale, što je velika zabluda, jer pčele u zimskom razdoblju ne griju cijeli volumen košnice, već samo klupku. Prema tome, ne treba izmišljati nikakva utopljavanja jer u to vrijeme pčelama treba osigurati samo tri uvjeta: **mir, dovoljno kvalitetne hrane te ih dobro istretirati i očistiti od nametnika**, i nikakvih problema neće biti. Raznim utopljavanjima možemo napraviti samo veliku i nepopravljivu štetu, primjerice - prouzročiti veliku vlagu u košnici, a kada se to dogodi zajednica gotovo i sigurno propada. Od jake zime nikada niti jedna zajednica nije propala jer pčele podnose ekstremno visoke i niske temperature od +- 50 stupnjeva Celzijevih, uz uvjet, kako je već rečeno, da zajednica ima mir, hranu u dovoljnim količinama i da je zdrava. Preko zime košnice trebaju letima biti okrenute prema jugu ili jugozapadu, kako bi bile zaštićene od sjeveroistočnih i sjevernih vjetrova te da bi bile što bolje grijane na popodnevnom suncu. Na ovakav način se pčele potiču na češći pročisni izlet.

KAKO UZIMITI PČELINU ZAJEDNICU U DVA NASTAVKA?

Jake pčelinje zajednice u košnicama nastavljačama, čije pčele pokrivaju od 10 do 13 okvira, a i više, uzimaju se u dva nastavka. U gornjem nastavku treba biti od 12 do 15 kilograma meda, a u donjem od 7 do 10 kilograma meda i 3 do 4 okvira s peludi. Ovi okviri moraju biti postavljeni prema sredini nastavka, kako bi ih pčele pokrile. Na ovaj se način klupku formira uglavnom na praznjim okvirima u donjem nastavku. Zahvaljujući prostoru između gornjih i donjih okvira, pčele lako prelaze iz jednog u drugi međuprostor, a također i s periferije prema unutrašnjosti klupka, i obrnuto. Prilikom zimskog premještanja pčelinjeg klupka - ono se kreće prema gore, gdje je zrak toplji i gdje je klupko u stalnom dodiru s hranom. Zahvaljujući toplini u klupku i boljem pristupu toplovom medu i peludi, pčelinja zajednica počinje se ranije razvijati, već polovinom zime. Ovako jaka zajednica će prezimeti uz gotovo nikakav gubitak pčela i u najhladnijoj zimi. Zajednice srednje jačine sa 7 do 9 ulica zaposjednutih pčelama bolje je uzimiti s nastavkom punim meda iznad plodišta prvog nastavka, s ukupno 18 do 22 kilograma meda. Slabije zajednice se ne isplati uzimljavati, kako je već prije rečeno, najbolje ih je spojiti s jakima **najmanje štete**. Ako imamo veli-

ki broj košnica, najjednostavnija procjena koliko ima hrane u košnici, a da ju ne otvaramo, je da ju jednostavno podignemo i ocijenimo ima li dovoljno hrane za zimovanje. Isto tako, ako imamo mogućnosti, najbolje je svaku košnicu izvagati jer bi **svaka košница na dva nastavka trebala težiti od 45 do 50 kilograma**. Pomoćne zajednice ili nukleusi se uzimljavaju na jednom nastavku, koji možemo staviti i na osnovnu jaku zajednicu.

ŠTO PČELAR NIKAKO NE SMIJE ZABORAVITI?

Znamo da je varoa svakom imalo savjesnom pčelaru noćna mora, stoga moramo biti spremni u svakom trenutku da nas ne iznenadi. Budući da gotovo svakodnevno komuniciram s pčelarima, a ponekad mi se od njihovih izjava i razmišljanja krv u žilama zaledi kada kažu da na njihovom pčelinjaku nema varoe ili da je samo stavio sredstvo u košnicu i da nema potrebe kontrole kontrolirati pad varoe, ili još veći biser - pa valjda djeluje, jer da ne djeluje ne bi nam to dali.

Dokle god bude ovakav odnos pojedinaca svi ćemo imati jako velikih problema, a da ne govorim o onima koji i ne pročitaju uputstvo prizvođača, pa govore da cijelu godinu i ne izvade traku iz košnice. **Svaki pčelar koji drži do svojih pčela i samoga sebe držat će se uputstva i svaku radnju u košnici i na pčelinjaku uvijek će napraviti na vrijeme**. Nikako ne smijemo zaboraviti da u pčelarstvu nikada i ništa ne radimo napamet, već provjereno i na vrijeme. Kada se budemo tako ponašali - neće biti velikih problema niti s varoom niti sa ostalim pčelinjim bolestima.

ZAJEDNICE UZIMLJENE NA JEDNOM LR I JEDNOM FARAR NASTAVKU

Zlatko Tomljanović, dr. med. vet.
Viši stručni savjetnik za pčelarstvo,
PSS

Procjena jačine pčelinjih zajednica u Hrvatskoj

Procjena jačine pčelinje zajednice ima važno značenje u suvremenom pčelarstvu. Smisao valjane procjene je pomoći pčelarima i doktorima veterinarske medicine u pravilnim i pravovremenim postupcima u suvremenoj pčelarskoj proizvodnji. Posebice se to odnosi na postupke u tehnologiji pčelarenja i zaštiti pčelinjih zajednica od različitih bolesti. Unatrag godinu, dvije imamo povećani priljev novih, mlađih pčelara u pčelarskoj proizvodnji. Istovremeno, povećao se interes veterinaru u provođenju zdravstvene zaštite pčela. Treba naglasiti da se jačina pčelinje zajednice procjenjuje ovisno o godišnjem dobu, stupnju proizvodnosti i geografskom položaju pčelinjaka. Nakon otvaranja košnice procjenjuje se broj gusto zaposjednutih ulica i okvira pokrivenih pčelama te broj okvira zaleženih pčelinjim leglom. Ulica označava prostor između dva okvira. Jačina zajednice se opisuje pojmovima: jaka, normalna i slaba pčelija zajednica.

POZOR!

Moguća odstupanja u jačini razvoja pčelinje zajednice ovisno o vremenskim prilikama u određenoj godini, stupnju proizvodnosti te geografskom položaju pčelinjaka.

Geografski položaj pčelinjaka	
sve županije smještene u kontinentalnom dijelu RH¹, Lika² i Gorski kotar²	
KALENDAR:	
rano proljeće (ožujak – travanj) i kasno ljeto (kolovoz – rujan)	
NORMALNA PROIZVODNA PČELINJA ZAJEDNICA:	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju:	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom:
minimalno sedam	minimalno četiri

Sve iznad toga ocjenjuje se kao jaka, a sve ispod toga kao slaba pčelinja zajednica.

Odstupanje ovisno o geografskom položaju pčelinjaka!

Geografski položaj pčelinjaka	
Lika² i Gorski kotar²	
KALENDAR:	
rano proljeće (ožujak – travanj)	
NORMALNA PROIZVODNA PČELINJA ZAJEDNICA:	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju:	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom:
minimalno četiri do pet	minimalno tri

Sve iznad toga ocjenjuje se kao jaka, a sve ispod toga kao slaba pčelinja zajednica.

Odstupanje ovisno o stupnju proizvodnosti (pomoćne zajednice – nukleusi):

Geografski položaj pčelinjaka	
sve županije smještene u kontinentalnom dijelu RH¹, Lika² i Gorski kotar²	
1. KALENDAR:	
rano proljeće (ožujak – travanj)	
NORMALNA POMOĆNA PČELINJA ZAJEDNICA (NUKLEUS):	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju:	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom:
minimalno tri do četiri	minimalno dva do tri
2. KALENDAR	
kasno ljeto (kolovoz – rujan)	
NORMALNA POMOĆNA PČELINJA ZAJEDNICA (NUKLEUS):	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju:	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom:
minimalno pet	minimalno tri

Geografski položaj pčelinjaka:	
područje Istre³, Hrvatskog primorja³ i Dalmacije³	
KALENDAR:	
rano proljeće i rano ljeto (travanj- lipanj)	
NORMALNA PROIZVODNA PČELINJA ZAJEDNICA:	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju: minimalno deset	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom: minimalno sedam

Geografski položaj pčelinjaka:	
sve županije smještene u kontinentalnom dijelu RH¹, Lika² i Gorski kotar²	
KALENDAR:	
kasno proljeće i rano ljeto (svibanj – srpanj)	
NORMALNA PROIZVODNA PČELINJA ZAJEDNICA:	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju: minimalno deset	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom: minimalno sedam

Sve iznad toga ocjenjuje se kao jaka, a sve ispod toga kao slaba pčelinja zajednica

Odstupanje ovisno o stupnju proizvodnosti (pomoćne zajednice – nukleusi)!

Geografski položaj pčelinjaka	Geografski položaj pčelinjaka:
sve županije smještene u kontinentalnom dijelu RH¹, Lika² i Gorski kotar²	područje Istre³, Hrvatskog primorja³ i Dalmacije³
KALENDAR:	KALENDAR:
kasno proljeće i rano ljeto (svibanj – srpanj)	kasno proljeće i rano ljeto (svibanj – srpanj)
NORMALNA POMOĆNA ZAJEDNICA(NUKLEUS):	NORMALNA POMOĆNA ZAJEDNICA(NUKLEUS):
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju: minimalno dvije do tri	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom: minimalno jedan do dva
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju: minimalno dvije do tri	Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju: minimalno dvije do tri
Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom: minimalno jedan do dva	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom: minimalno jedan do dva

OBJAŠNJENJA ZA EKSPONENTE U TEKSTU:

¹Sve županije smještene u kontinentalnom dijelu RH: ulaze sve županije osim Istarske, Primorsko-goranske, Ličko-senjske, Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije

²Lika i Gorski kotar: odnosi se na geografsko područje bez ostalih dijelova pripadajućih županija (Primorsko-goranske i Ličko-senjske)

³Područje Istre, Hrvatskog primorja i Dalmacije: ulaze Istarska, Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanske županije, osim Like i Gorskog kotara

Geografski položaj pčelinjaka:	
područje Istre³, Hrvatskog primorja³ i Dalmacije³	
KALENDAR:	
Rano proljeće (ožujak) i Rana jesen (rujan – listopad)	
NORMALNA PROIZVODNA PČELINJA ZAJEDNICA:	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju: minimalno sedam	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom: minimalno tri do četiri

Sve iznad toga ocjenjuje se kao jaka, a sve ispod toga kao slaba pčelinja zajednica

Odstupanje ovisno o stupnju proizvodnosti (pomoćne zajednice – nukleusi!)

Geografski položaj pčelinjaka	
područje Istre³, Hrvatskog primorja³ i Dalmacije³	
1. KALENDAR:	
rano proljeće (ožujak – travanj)	
NORMALNA POMOĆNA PČELINJA ZAJEDNICA (NUKLEUS):	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju: minimalno tri do četiri	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom: minimalno dva do tri
2. KALENDAR	
kasno ljeto (kolovoz – rujan)	
NORMALNA POMOĆNA PČELINJA ZAJEDNICA (NUKLEUS):	
Broj ulica između okvira u plodištu koje pčele zaposjedaju: minimalno pet	Broj okvira sa zaleženim pčelinjim leglom: minimalno tri

DOK JE KONTINENTALNI DIO JOŠ POD SNIJEGOM PČELE NA MORU VEĆ MARLJIVO RADE

POZOR!

Većina pčelara s područja Istre, Hrvatskog primorja i Dalmacije zbog nedostatka kvalitetne ispaše sredinom lipnja seli svoje košnice na područje Like i Gorskog kotara. Procjena jačine proizvodnih i pomoćnih zajednica koje tijekom srpnja i kolovoza ostaju na području Dalmacije je otežana. Dio pčelara iz Dubrovačko-neretvanske županije seli košnice na livadne ispaše na Kupres u Bosnu i Hercegovinu, i obrnuto. Pčelari koji ih ne sele moraju prihranjivati pčelinje zajednice.

POZOR!

Tijekom studenog, prosinca, siječnja i veljače pri dnevnim temperaturama nižim od 12 stupnjeva Celzijevih (neovisno o geografskom položaju) pčelinje zajednice se nalaze u stanju mirovanja (zimsko klupko), pa je procjena jačine zajednica u praktične svrhe nepotrebna i otežana. Iznimno, u slučajevima nužde (tretiranje pčelinjih zajednica protiv varooze, prihranjivanje), može se procijeniti veličina klupka. Pčelinje zajednice u kojima pčele u klupku zaposjedaju minimalno četiri i/ili više ulice imaju dobru prognozu da će preživjeti zimske mjeseca, ako su osigurani svi parametri dobre pčelarske prakse.

ZAJEDNICA KOJA ZIMUJE NA SEDAM ULICA

Gordana Hegić,
mag. ing. agr.

Eko-škola za najmlađe

U sklopu grupe Eko-škola, učenicima Osnovne škole M. Lovraka iz Zagreba apiterapeutkinja Gordana Hegić mag. ing. agr. je 24. rujna održala predavanje o životu i radu pčela i vrijednosti pčelinjih proizvoda u svakodnevnoj prehrani. Interes je bio iznad očekivanoga, te su se predavanju priključili i učenici Osnovne škole iz Sesveta, pa je u knjižnici, gdje je održano predavanje, sve bilo krcato kao u košnici. Bio je izložen i *apisarij sa živim pčelama*, a zanimljiva je bila reakcija djece koja su bez imalo straha prilazila apisariju, gledala, dirala i pitala. Kroz predavanje i odgovore na razna pitanja o vrstama meda, kao i ostalim pčelinjim proizvodima, vrijeme je jako brzo prolazilo, a učenici su bili iznenađujuće mirni i zainteresirani, tako da je samo potvrđena činjenica da ovakvih predavanja treba biti puno više. **Također je zanimljiv i poohvalan status međunarodne Eko-škole koji ima Osnovna škola M. Lovraka.**

Cilj ovog programa je ugradnja odgoja i obrazovanja za očuvanje okoliša u sve segmente odgojno - obrazovnog sustava, kao i svakodnevni život učenika i djelatnika škole, sa zadaćom odgoja i osposobljavanja mladih generacija za brigu o okolišu i za donošenje odluka o razvitku društva u budućnosti.

Status Eko-škole:

sustav nagrađivanja na lokalnoj, državnoj i međunarodnoj razini osobitost je ovog prepoznatljivog i kvalitetnog modela odgoja i obrazovanja. Škole koje ispunе postavljene kriterije i koje brigu za okoliš promiču kao trajnu vrijednost i način življenja, dobivaju povelju o statusu međunarodne Eko-škole i Zelenu zastavu sa znakom Eko-škole. Jedna od njih je i Osnovna škola M. Lovraka u Zagrebu u kojoj je održano predavanje o pčelama. Ovo prestižno međunarodno priznanje dodjeljuje se na dvije godine. Nakon toga slijedi prijava za obnovu statusa. Škola mora dokazati da je u provedbi programa, prema zacrtanim smjernicama, otišla "korak dalje" - pro dubila i proširila rad na izabranim temama te sve aktivnosti mora iscrpno dokumentirati.

EKO-ŠKOLE KAO NAČIN ŽIVLJENJA

Međunarodne Eko-škole su program osmišljen za provedbu smjernica odgoja i obrazovanja za okoliš na razini škola. Program Eko-škola jasno određuje i usmjerava način na koji se nastavni sadržaji o zaštiti okoliša, koji su dio redovnog nastavnog plana i programa, primjenjuju u svakodnevnom životu škole. Ovakav pristup pomaže učenicima, u svijesti svakog od njih, shvatiti kolika je važnost

zaštite okoliša. Posebna pozornost posvećuje se pitanjima smanjivanja i zbrinjavanja otpada, racionalnog korištenja energije i vode te uređivanja školskog okoliša. Svi sudionici života u Eko-školi: učenici, nastavnici, administrativno i tehničko osoblje škole, roditelji, javna i mjesna poduzeća, predstavnici lokalne uprave i dr., zajednički poduzimaju niz praktičnih koraka i aktivnosti s ciljem smanjenog opterećenja okoliša.

Učenici Eko-škole zainteresirani su i aktivni u prenošenju svoje odgovornosti na obitelj i šиру zajednicu, oni žive "EKO".

Program može prihvati svaka škola u kojoj su svijeni sudionici voljni odabrati "EKO" kao dugoročni cilj i način življenja. Škole se nagrađuju Zelenom zastavom sa znakom Eko-škole koja se može izvjesiti na zgradi škole ili izložiti u predvorju. Škole također dobivaju i povelju (certifikat) Zaklade za odgoj i obrazovanje za okoliš, pravo na logo (znak škole) koji će se nalaziti na dopisima, stječu mogućnost medijske promidžbe u Hrvatskoj i svijetu, te različite poklone (računala ili drugu školsku opremu) od predstavnika lokalne zajednice, kumova (sponzora) i dr.

Program zahtijeva dosljedno poštivanje zadanih međunarodnih smjernica i kriterija, a ugledni status Eko-škole stječe se kroz četiri osnovna stadija.

Dio teksta preuzet je s internetske stranice [www.lijepa-nasa.hr](http://lijepa-nasa.hr)

Dejan Kreculj, prof.
fizike i pčelar

Pčela – vječna enigma

Igrom na saću pčele priopćavaju ostalim izletnicama u kojem smjeru se trebaju kretati. Središnja linija putanje zaklapa sa horizontalom ugao koji odgovara uglu između položaja sunca i putanje koja vodi ka hrani. Bez obzira je li sunčan ili oblačan dan, pčelinja orientacija je nepogrešiva u odnosu na sunce. Ako je izvor hrane u smjeru sunca, središnja linija bit će orijentirana vertikalno. Ukoliko je do hrane potrebno letjeti tako da sunce bude s desne strane, tada je središnja linija otklonjena za toliko stupnjeva ulijevo. U slučaju da je izvor hrane na takvom mjestu da je potrebno letjeti s lijeve strane u odnosu na sunce, ugao središnje linije se povećava - otklanjajući se sada udesno. Konačno, ako se do hrane stiže letom, ostavljujući sunce iza leđa, središnja linija je okrenuta vertikalno na dolje.

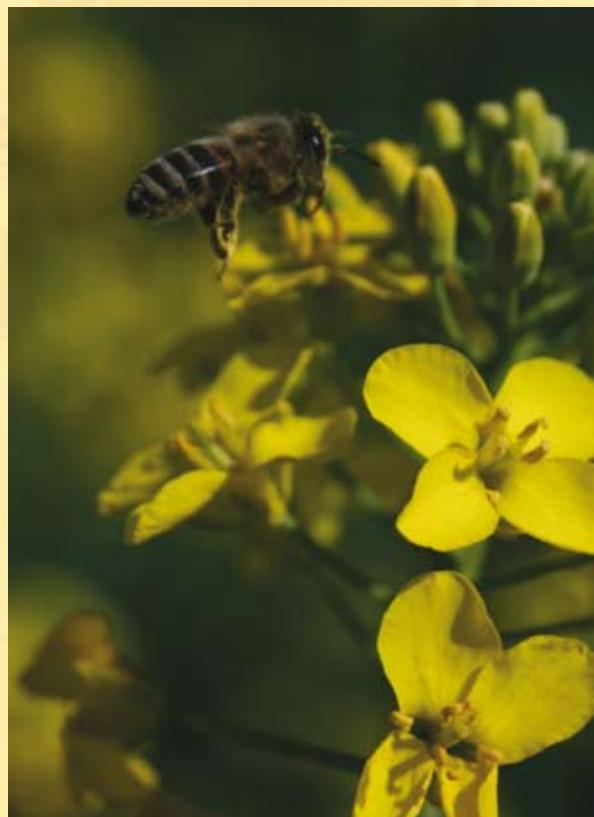
Tisućama godina čovjeka zadivljuju pčele svojim načinom života. Tako sićušna bića, s toliko složenog i složnog ponašanja, nikada nisu ostavljala znanstvenike ravnodušnim, ali nikada im nisu ni otkrile sve svoje tajne. Sasvim je razumljivo da tako brojna, ali i jedinstvena zajednica, kakva je pčelinja, mora posjedovati neki način komunikacije među svojim članovima. Promatraljući ih tijekom ljeta, posebno u vrijeme sakupljanja nektara, i gledajući izvađeni okvir iz košnice, svaki pčelar je zapazio da se neke pčele, upravo prispjele s paše, čudno vrte u krug. Ako su to sakupljačice peluda, koje nose pelud na nogama, onda je takvo ponašanje na saću posebno uočljivo.

Šta je uzrok i razlog ovakvog ponašanja? Radeći pokuse s pčelama, nobelovac, profesor Karl von Frisch ustanovio je da se radi o posebnom načinu komuniciranja. Za promatranje je koristio košnice sa zastakljenim oknjima, a pčele koje su dolazile na izvor hrane, hranilice, obilježavao je bojom. Utvrđio je da izviđačice, izletnice koje su pronašle izvor hrane, po povratku u košnicu, položaj hrane priopćavaju ostalim pčelama u košnici krećući se u krugovima po saću. Pritom su uočene dvije vrste plesa: u krugovima i u obliku broja osam. Izvodeći svoju igru one trepere zadnjim dijelom tijela, dok ih ostale pčele kao hipnotizirane slijede u kruženju, dodirujući ih antenama. Postavljajući hranilice na razna mjesta, Frisch je došao do zadržljivih zaključaka. Ukoliko je izvor hrane bio na udaljenosti manjoj od sto metara, kretanje na okviru bilo je u obliku kruga. Pčela se kretala na jednu stranu, a kada bi zatvorila krug, okretala se i na isti način trepereći išla na drugu stranu. U ovom slučaju, brzina treperenja zatkombila je od 9 do 10 pokreta tijekom 15 sekundi.

Pomicanjem hranilice na udaljenost veću od stotinu metara, utvrđena je i promjena u vrsti pčelinje igre. Sada se ona izvodila u obliku broja osam. Pčela je trepereći zatkombila jedan dio kruga, a potom prolazeći preko sredine išla drugim krugom zatvarajući petlju. U odnosu na horizontalu, ova putanja

podsjeća na položenu osmicu ili na elipse koje se dodiruju jedna do druge, određujući središnju liniju dodira. Brzina treperenja zatkombila je različita. Za udaljenosti od 200 do 500 metara pčele su izvodile od 8 do 9 pokreta tijekom 15 sekundi. Udaljenostima od pola kilometra odgovaralo je šest pokreta, a za daljinu od jednog kilometra - od četiri do pet pokreta zatkombom tijekom istog vremena.

Igrom na saću pčele priopćavaju ostalim izletnicama u kojem smjeru se trebaju kretati. Središnja linija putanje zaklapa sa horizontalom ugao koji odgovara uglu između položaja sunca i putanje koja vodi ka hrani. Bez obzira je li sunčan ili oblačan dan, pčelinja orientacija je nepogrešiva u odnosu na sunce. Ako je izvor hrane u smjeru sunca, središnja linija bit će orijentirana vertikalno. Ukoliko je do hrane potrebno letjeti tako da sunce bude s desne strane, tada je središnja linija otklonjena za toliko stupnjeva ulijevo. U slučaju da je izvor hrane na takvom mjestu da je potrebno letjeti s lijeve strane u odnosu na sunce, ugao središnje linije se povećava - otklanjajući se sada udesno. Konačno, ako se do hrane stiže letom, ostavljujući sunce iza leđa, središnja linija je okrenuta vertikalno na dolje.

PČELA U LETU

SLOŽENO PČELINJE OKO, FOTO: D. KREČULJ

hrane potrebno letjeti tako da sunce bude s desne strane, tada je središnja linija otklonjena za toliko stupnjeva ulijevo. U slučaju da je izvor hrane na takvom mjestu da je potrebno letjeti s lijeve strane u odnosu na sunce, ugao središnje linije se povećava - otklanjajući se sada udesno. Konačno, ako se do hrane stiže letom ostavljajući Sunce iza leđa, središnja linija je okrenuta vertikalno na dolje.

Ova fundamentalna istraživanja profesora von Frisha, napravljena još prije pola stoljeća, bila su izazov sljedećim generacijama. Na Australian National University nastavili su traganje koje je imalo za cilj da pruži uvid u to kako maleni mozgovi insekata, kao što su pčele, mogu postići složene navigacijske zadatke, poput letenja i slijetanja te kako se to može primjeniti na razvijanju vizualnog sustava. Istraživači su desetljećima smatrali da su pčele udaljenost „mjerile“ u ovisnosti od toga koliko su letjele, srazmjerno količini energije upotrebljene za let, što se odražavalo na sastavu hemolimfe. Međutim, profesor Mandyam Srinivasan s ANU-a pokazao je da pčele to čine u funkciji broja vizualnih specifičnosti koje prolaze tijekom leta, negirajući prethodni stav o potrošnji energije.

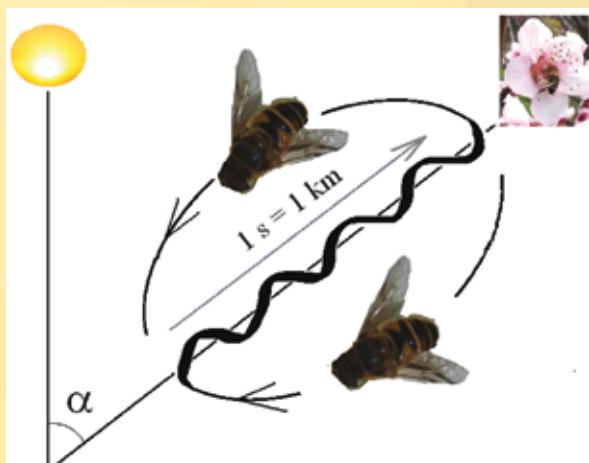

MANDYAM SRINIVASAN S ANU-A, FOTO: WWW.SMH.COM.AU

Pčele se orientiraju gledajući brzinu kretanja objekata i njihovo nestajanje iz vidokruga, sporo se krećući, što je poput putovanja automobilom iz kojeg, kada gledamo stabla pokraj puta, vidimo da brzo promiču, za razliku od vrlo sporih brda u daljini. Profesor Srinivasan je dodatno proširio svoje eksperimente u odnosu na istraživanja u 1996. godini, koja su pokazala da pčele koje lete između visokih zgrada izvode svoj treperavi ples za polovnu kružnu, u odnosu na pčele koje lete na istoj udaljenosti u blizini tla. Vjerojatno je da leteći na većoj visini pčele vide udaljeno tlo kako se sporije pomiče, tako da zaključuju da nisu prešle toliki put. Znajući to, poslao je pčele u potragu za hranom, ali su morale prvo proći kroz uski tunel dug 6,4 metra. Zidovi su bili obojeni crno-bijelim segmentima. Povratni let iz košnice po hranu iznosio je samo 41 metara, a 90 posto pčela izvodilo je ples koji se obično koristi za udaljenosti veće od 50 metara. Te iste pčele plese su normalno, kada im je dopušteno da idu na pašu izvan tunela, u slobodnom prostoru na svečilišnom kampusu. Stoga je pretpostavljeno da su pčele, kada su letjele kroz zatvoren prostor, blizu uzorka koji im je promicao kroz vidokrug, imale utisak da su putovali mnogo dalje nego što zista jesu. U stvari, njihov optički brojač kilometara imao je sistematsku grešku, sa faktorom 31: šest metara u zatvorenom prostoru doživjele su poput 186 metara na otvorenom.

Svakako da ni ova istraživanja nisu ostala nepriječena u drugim znanstvenim područjima, prije svega tehnologiji. Bio je to izazov da se još dublje prouči i započne razvoj jedinstvenog vizualnog sustava kod računala - saznati kako insekti mogu ostvariti tako precizne navigacijske zadatke, a imaju nerazvijen mozak. Kao i uvek, za kopiranje ove sposobnosti mirne, dobre pčele zainteresirala se industrija bespilotnih, „gleđajućih“ aviona i helikoptera, s konačnom namjenom u novim vojnim tehnologijama.

A pčelice lete, uspješno se orientirajući već milenijima, i u svom letu nose veliku tajnu koju ljudi pokušavaju odgonetnuti. Hoće li i kada uspijeti, njima je svejedno.

PČELINJI PLES, FOTO: EN.WIKIPEDIA.ORG

Ivana Berg-Divald,
mag. novinarstva,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

Velika Britanija upozorava: na svjetskom tržištu pojavio se lažni manuka med!

Britanska Agencija za sigurnost hrane (FSA) izdala je međunarodno upozorenje u vezi lažnih i protuzakonitih navoda na etiketama manuka meda, nakon što je analiza pokazala da više od 50 posto proizvoda s tom oznakom ne posjeduje gotovo niti jednu od aktivnih tvari ove cijenjene novozelandske biljke.

Manuka drvo (*Leptospermum scoparum*)
je jedinstveno zimzeleno drvo koje raste nekultivirano diljem Novog Zelanda i jugoistočne Australije. Cvate ljeti, a intenzivan miris koji daju njegovi lijepi, crveno-rozkasti cvjetovi, pčele jednostavno obožavaju. Od davnina, domoroci Maori koriste manuku kao lijek.

Istraživanjem, koje je provela Istraživačka agencija za hranu i okoliš (FERA), koja je inače *desna znanstvena ruka britanskog Ministarstva okoliša, hrane i ruralnog razvoja*, otkriveno je da mnogi manuka proizvodi koji se plasiraju na svjetskom tržištu nemaju niti jedan od sastojaka za koji se tvrdilo da su "čudotvorni", te da se u nekim teglicama uopće nije niti nalazio med od manuke već med drugih biljnih vrsta.

Naime, ova agencija je tijekom 2012. i 2013. godine napravila veliki broj analiza manuka proizvoda koji se distribuiraju u cijelom svijetu. Od 73 ispitivana manuka meda, kod 41 uzorka izostala je antiperoksidna aktivnost - što je jedinstvena karakteristika manuka meda (UMF). Isto tako, dodatnim ispitivanjima u Hong Kongu otkriveno je da je 14 od 55 uzoraka manuke patvoreno!

Što je UMF?

UMF je kratica za Unique Manuka Factor. UMF je zaštićeni znak kvalitete i terapijskog djelovanja UMFHA-e i mogu ga koristiti samo oni proizvođači manuka meda koji zadovoljavaju najstrože kriterije kvalitete i izvrsnosti, te se njihov med podvrgava znanstvenim istraživanjima i mjeranjima.

Iako ima krivotvoritelja i iz drugih zemalja, ispostavilo se da najviše tvrtki koje prodaju pogrešno deklarirani manuka med na britanskom tržištu dolazi upravo s Novog Zelanda, tako da će se sada i većina uglednih novozelandskih primarnih proizvođača pčelinjih proizvoda suočiti s pojačanim nadzorom, ne samo u Velikoj Britaniji, nego i u SAD-u i Kini.

Ljekovito djelovanje

U usporedbi s drugim vrstama meda, znanstvenici tvrde da manuka med ima najjače protuupalno djelovanje te pomaže pri liječenju bakterija otpornih na antibiotike koje obično inficiraju rane. Pokazao je iznenadujuće rezultate u kliničkim ispitivanjima, a upotrebljava se i u liječenju kožnih čireva i opeklina te za tretiranje tegoba dišnih puteva.

POTENCIJALNO OGROMNA PREVARA

Iz novozelandskog Unique manuka factor pčelarskog udruženja primarnih proizvođača (UMFHA) poručuju kako je opće poznato da se u svijetu proda više manuka meda nego što se proizvede, za što okrivljuju nadležne institucije koje ne provode dobre kontrole i očito dovoljno ne provjeravaju prekupce.

- Mi, pčelari – primarni proizvođači, na Novom Zelandu godišnje proizvedemo oko 1 700 tona manuka meda, tako da je nevjerojatno da se samo u Velikoj Britaniji svake godine u teglice puni 1 800 tona manuke i proda još 10 tisuća tona diljem svijeta, pojasnio je predsjednik UMFHA-e John Rawcliffe i izrazio zadovoljstvo zbog kraha prodaje lažno deklarirane manuke, na što apeliraju već neko vrijeme, te ujedno najavio strože kontrole u svrhu zaštite potrošača.

Antibakterijsko djelovanje

Vrlo važna činjenica je da nije svaki manuka med ljekovit. Samo onaj manuka med koji ima oznaku UMF koristi se u svrhu terapijskog liječenja raznih zdravstvenih problema. Antiperoksidna aktivnost je zasluzna za visoko antibakterijsko djelovanje manuka meda.

Isto tako, glasnogovornik Ministarstva poljoprivrede Novog Zelanda kazao je da se mora revidirati definicija manuka meda koja će biti međunarodno priznata i potkrijepljena čvrstim znanstvenim dokazima, stoga smatra da proizvođači i ministarstvo moraju bolje surađivati kako bi se stvorili pouzdani standardi.

Inače, procijenjeno je da godišnja proizvodnja meda na Novom Zelandu iznosi 120 milijuna novozelandskih dolara (96 milijuna američkih dolara).

CVIJET MANUKE, FOTO: [HTTP://EN.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/M%C4%81NUKA_HONEY](http://en.wikipedia.org/wiki/M%C4%81NUKA_HONEY)

Profesor biokemije sa Sveučilišta Waikato dr. Peter Molan dokazao je 1981. godine da novozelandski manuka med, zahvaljujući snažnoj antiperoksidnoj aktivnosti, posjeduje izuzetna antibakterijska svojstva koja nisu pronađena u drugim vrstama meda.

Označavanje meda s domaćih pčelinjaka

Okrugli stol, pod nazivom "Označavanje meda s domaćih pčelinjaka", 8. rujna u prostorijama Bjelovarskog sajma, održali su zamjenica ravnatelja HPA dr. sc. Maja Dražić i dopredsjednik HPS-a i saborski zastupnik Vladimir Bilek, gdje je dr. sc. Maja Dražić prezentirala ideju o "Dobrovoljnem označavanju porijekla i kvalitete meda iz Lijepe Naše".

Naime, radi se o prijedlogu izrade označenih naljepnica, tj. markica, po uzoru na zemlje EU, koje bi kupcima bile dokaz za izvornost i kvalitetu meda isključivo od proizvođača pčelinjih proizvoda. Markice za med iz vlastitog pčelinjaka izdavala bi HPA temeljem obavljenih analiza uzorka meda, a sukladno Pravilniku o kakvoći meda i drugih pčelinjih proizvoda. Pčelari bi se za izdavanje markice prijavljivali isključivo dobrovoljno. Po zaprimljenoj prijavi HPA radi analizu uzorka meda i temeljem dobivenih rezultata izdaje ili ne izdaje markicu. Pčelarima čiji bi med zadovoljio kriterije temeljem Pravilnika o kakvoći meda i drugih pčelinjih proizvoda dobili bi markice za onoliku količinu meda koju su prijavili da će puniti u teglice. Markice bi kupcima bila garancija da se radi o izuzetno kvalitetnom proizvodu, a pčelarima razlog da mogu skuplje prodati svoj proizvod.

Budući da je cijeli projekt izrade markice još u razvoju, ostala su otvorena pitanja:

- Izgleda i dizajna markice
- Cijene markice
- Sankcija za eventualne zlouporabe markice i dr.

NA OKRUGLOM STOLU

Dr. sc. Maja Dražić, kao i dopredsjednik HPS-a Vladimir Bilek, izrazila je želju da u ovom projektu sudjeluje što više pčelara koji svoje primjedbe i prijedloge mogu dostaviti u HPA, na e-mail adresu: se@hpa.hr, trziste@hpa.hr ili u Hrvatski pčelarski savez na e-mail adresu: pcelarski-savez@zg.t-com.hr.

Na kraju okruglog stola zaključeno je da je navedeni prijedlog projekta o "Dobrovoljnem označavanju porijekla i kvalitete meda iz Lijepe Naše" dobar te da treba pokrenuti njegovu realizaciju.

DR. SC. MAJA DRAŽIĆ I DOPREDSJEDNIK HPS-A VLADIMIR BILEK

Milan Kramer,
pčelar iz Osijeka

5. Međunarodno i 7. Regionalno ocjenjivanje meda u Osijeku

Udruženje pčelara Slavonije i Baranje "Radilica" organiziralo je 7. rujna na brodu (koji je preuređen u Cocktel bar "KA"), usidrenom na rijeci Dravi u Osijeku, proglašenje 5. međunarodnog i 7. regionalnog ocjenjivanja meda. Proglašenju pobjednika prisustvovali su: pročelnica za poljoprivredu Osječko-baranjske županije Silvija Wendling, zamjenik gradonačelnika Osijeka Vladimir Ham, predsjednik Mjesnog odbora Brijest Željko Biočić, mlađi članovi IK „Javor“ Osijek. Osim pčelarki i pčelara iz Hrvatske, svečanosti je prisustvovala članica pčelarskog reda Sv. Ambrožija Marija Volarić, kao i članovi PU "Vinica" iz Makedonije te slovenski pčelar Jure Madunić.

PREDSEDNIK UP SIB "RADILICA" ANDRIJA GRBEŠA, PROČELNICA ZA POLJOPRIVREDU OBŽ SILVA WENDLING, ČLANICA PČELARSKOG REDA SV. AMBROŽIJA MARIJA VOLARIĆ, ZAMJENIK GRADONAČELNIKA GRADA OSIJEKA VLADIMIR HAM

Uvodni govor održao je predsjednik UP Sib "Radilica" Osijek Andrija Grbeša koji je prisutnim pčelarima i gostima objasnio ciljeve ocjenjivanja meda što ga udruženje organizira. Budući da župan Šišljadić nije mogao prisustovati dodjeli nagrada, u ime Osječko-baranjske županije prisutnima se obratila pročelnica Wendling te se organizatorima zahvalila na pozivu.

Zamjenik gradonačelnika Osijeka Vladimir Ham objasnio je da potječe iz pčelarske obitelji (djed i otac su pčelarili) i da je upoznat sa situacijom u pčelarstvu - od promjene klime, potpora koje

ostvaruju pčelari, prodaje na kućnom pragu... A posebno je istaknuo da mu je izuzetno dragو što su sva pčelarska događanja upravo krenula iz Osijeka – kolijevke pčelarstva. Prije samog proglašenja, Andrija Grbeša je u kratkim crtama objasnio pročelnici Welding kako pčelari "Radilice" vrijedno rade i pokazao joj katalog ocijenjenih uzoraka meda. Pročelnica se ugodno iznenadila da su ocijenjivani medovi pristigli iz cijele Hrvatske - od Dalmacije, Istre, Gorskog kotara, Međimurja, Zagorja, Podravine, Slavonije i Baranje, te da pčelari i iz susjednih zemalja šalju svoj med na ocjenjivanje, i to ne samo po jedan, nego i više uzoraka.

- To znači da vi u udruženju radite kvalitetno i da pčelari imaju povjerenja prema vašoj udruzi, kazala je Silvija Wendling.

Pehare, koje je uručio zamjenik gradonačelnika Osijeka, dobili su: Mirjana Brkić iz Ivankova za med medljikovac (najbolje ocijenjeni uzorak meda pčelarke u RH), Andrija Volarić iz Šemovaca za lipov med (najbolje ocijenjeni uzorak meda pčelara u RH) i

PEHARE SU OSVOJILI: JURE MADUNIĆ (SLOVENIJA), ANDRIJA VOLARIĆ (ŠEMOVCI), MIRJANA BRKIĆ (IVANKOV) I ANDRIJA GRBEŠA, PREDSEDNIK UP SIB "RADILICA"

Jure Madunić iz Ljubljane (Slovenija) za med od jele (najbolje ocijenjeni uzorak meda iz inozemstva).

Prema javnom natječaju, koji je raspisala „Radilica“, ako u jednoj vrsti meda ima više od 5 uzoraka - najbolje ocijenjeni uzorak postaje šampion grupe. Ove godine bilo je osam šampiona: Darko Matan iz Karlovca za med od kestena; Mijo Volarić iz Molva za bagremov med; Andrija Volarić iz Šemovaca za med od lipe; Boško Erceg iz Vrgorca za cvjetni med; Dušan Matahlija iz Lopara (Rab) za med od kadulje; Marin Volarević iz Pruda za cvjetni med; Ilija Bresliski iz Štipa za planinski med i Borka Zagorac iz Osijeka za suncokretov med. Diplome šampionima uručila je pročelnica za poljoprivrednu Osječko-baranjske županije Wendlig.

Uzorci meda, prema kriterijima što ga je raspisao organizator, osvojili su diplome (zlatnog, srebrnog i brončanog sadržaja) i medalje (ručni rad od pečene gline) zlatnog, srebrnog i brončanog obilježja, te katalog. Zlatne diplome i medalje podijeljene su za 70 uzoraka meda, srebrne diplome i medalje dodijeljene su za 39 uzoraka meda, brončane diplome i medalje podijeljene za 40 uzoraka meda, dok je osam uzoraka meda ostalo bez plasmana.

Sponzor „Apis futurum“ iz Osijeka, koji zastupa njemačku tvrtku koja proizvodi šećerne pogače i invertni sirup, poklonio je sveukupno 140 litara invertnog sirupa. Najbolje ocijenjeni uzorak meda u RH, pčelara Andrije Volarića dobio je 40 litara invertnog sirupa za prihranu pčela, dok su po 20 litara invertnog sirupa dobili: pčelarka Mirjana Brkić i pčelari: Darko Matan, Dušan Matahlija, Mijo Volarić i Marin Volarević.

DONACIJA MEDA ČLANOVIMA IK „JAVOR“ IZ OSIJEKA

Med pristigao na ocjenjivanje podijeljen je u humanitarne svrhe, a dobili su ga najmladi izviđači - članovi IK „Javor“ (70 teglica) i udruga Down sindrom iz Osječko-baranjske županije (70 teglica). Najbolji uzorci meda, njih devet, ostali su u arhivi Radilice.

Mladi članovi IK Javor“ u znak zahvalnosti, i sjećanje na donaciju meda, UP SiB “Radilici“ poklonili su list javora izrezan u drvetu i sliku koja je napravljena od osušenih listova i cvjetova.

ILČO KOSTADINOVSKI, ANDRIJA GRBEŠA I ILIJA BRESLISKI NA PČELINJAKU MILANA KRAMERA

Budući da članovi Radilice imaju dobru suradnju sa pčelarima iz PU “Matica“ Vinica iz Makedonije, na skupu koji je 6. srpnja održan u Apatinu, članovi PU “Matica“ izrazili su želju da se potpiše memorandum o njihovoj međusobnoj suradnji. Sporazum su 7. rujna u Osijeku - prigodom proglašenja pobjednika međunarodnog i regionalnog ocjenjivanja meda, i to u dva primjera (na hrvatskom i makedonskom jeziku), potpisali predsjednik PU “Matica“ Ilčo Kostadinovski i predsjednik UP SiB “Radilica“ Andrija Grbeša. Predsjednik PU “Matica“ je u svom obraćaju izrazio ježelju da se osim dobre suradnje između pčelara Osijeka i Vinice, uključe i Grad Osijek i Općina Vinica. U znak dobre volje, zamjeniku gradonačelnika Osijeka Hamu poklonjena je jedna teglica makedonskog cvjetnog meda i brošura: „Program za lokalni i ekonomski razvoj(LER) općine Vinica“. Pročelnica Wendlig dobila je teglicu makedonskog planinskog meda koji je bio na peludnoj analizi u Veterinarskom zavodu u Vinkovcima. Predsjedniku „Radilice“ Andriji Grbeši poklonjena je slika koja prikazuje trg Angel Vinicki u Vinici, snimljen noću, kao i brošura“Program za lokalni i ekonomski razvoj (LER) općine Vinica“.

Poslije podjele nagrada, pčelarke i pčelari izmjenjivali su svoja pčelarska iskustva na brodu uz zakusku koju su organizirali domaćini – udruga Radilica. Osim toga, tu je bilo i iznenadenje. Naime, pčelarka Marija Volarić donijela je pčelarske čevape, za koje su se svi otimali i tražili recept, ali to je ostala mala tajna velike pčelarke..

Ivana Berg-Divald,
mag. novinarstva,
novinarka časopisa
Hrvatska pčela

5. Samoborski medni dani najposjećeniji do sada!

Svaki put sve sadržajnije i kreativnije, i ove su godine 14. i 15. rujna u Samoboru održani peti po redu Samoborski medni dani gdje su pčelari ovoga kraja na 12 štandova prezentirali svoje slatke proizvode i izložili pčelarsku opremu.

Uz bogati kulturno - umjetnički program, apiterapijsko savjetovalište Gordane Hegić i poučno predavanje predsjednika Hrvatskog apiterapskog društva Dražena Lušića, nagradnu igru za posjetitelje, nastup dječjih zborova, mažoretkinja i tamburaša, PU Samobor i Sveta Nedelja je s ciljem promocije pčelinjih proizvoda u kulinarstvu organizirala i gastronomsku kušaonicu - degustaciju gulaša s pčelinjim proizvodima (medom i peludom) te natjecanje Sekcije slastičara Udruge obrtnika grada Samobora u pripremanju kolača na temu "Med i pelud zdrava slastica". A kao posebna zanimljivost za posjetitelje (osobito najmlađe) bile su izložene i unikatne, ručno oslikane košnice poznatog pčelara Ante Bulučića „Osibara“, o kojemu smo nedavno pisali u Hrvatskoj pčeli.

Nakon službenog otvorenja manifestacije, zamjenica gradonačelnika Samobora Sanja Horvat Ivecović je u pratinji predsjednika PU Samobor i Sveta Nedelja Željka Vukića obišla sve štandove i pohvalila trud samoborskih pčelara.

- U samu organizaciju uloženo je mnogo truda Organizacijskog odbora i svih naših članova. Posebno mi je drago što se ove godine odazvalo

jako puno ljudi i podržalo našu manifestaciju koja iz godine u godinu poprima sve veći karakter, poručio je predsjednik PU Samobor i Sveta Nedelja Željko Vukić i zahvalio se Gradu Samoboru na podršci.

Njegovo mišljenje dijeli i tajnik Udruge Oliver Novosel, koji je ujedno i zadovoljan što potrošači znaju prepoznati izvornu kvalitetu kupujući pčelinje proizvode primarnih proizvođača:

- Pčelinje proizvode mnogi nazivaju darovima prirode, stoga mi je posebno draga da su potrošači prepoznali vrijednost i kvalitetu iza koje stoje proizvođači (pčelari) svojim imenom i prezimenom. Isto tako, posebno mi je zadovoljstvo napomenuti i da se radi toga ukazala potreba za konstantnim izlaganjem i vikend-prodajom pčelinjih proizvoda tijekom cijele godine na glavnom gradskom trgu u Samoboru.

Svečanom otvorenju prisustvovao je i zagrebački gradonačelnik Milan Bandić koji se u okolini Samobora (na Slavogori) osim voćarstva - bavi i pčelarstvom, tako da godišnje ima tonu i pol do dvije voća te 200 do 250 kilograma meda.

Na naš upit kako mu ide plasman meda, u svom poznatom stilu Bandić se našao da kilogram 'gradonačelnikovog meda' košta 500 kuna, ali samo zato jer nije na prodaju, naglasio je.

- Nema prodaje "gradonačelnikovog meda", ali ga možete degustirati koliko hoćete. Možete ga jesti, mazati na kruh, čak i ponijeti doma. Sve besplatno! - poručio je Milan Bandić na otvorenju 5. Samoborskih mednih dana i pohvalio svoje suradnike koji mu puno pomažu u pčelarstvu.

- Imam odličnu ekipu bez koje ne bih uspio tako dobro pčelariti. Ipak ja samo *kadim*, uz osmijeh je zaključio zagrebački gradonačelnik i pozvao sve pčelare ovog kraja da sada kada znaju njegovu pčelarsku lokaciju - slobodno dovezu i svoje košnice.

U suradnji s Udrugom za održivi razvoj Pozitiva S 14. rujna je u Maloj Dvorani POU-a u Samoboru održan niz predavanja i praktikuma koji su bili namijenjeni svim društvenim slojevima s ciljem promicanja zdravog načina života, pravilne prehrane i općenito komplementarne medicine u koju je uključena i apiterapija.

NA PREDAVANJIMA

Prema riječima poznate apiterapeutkinje Gordane Hegić, predavanja su tematski zamišljena da obuhvate prirodne, rehabilitacijske, terapeutske i nutritivne elemente o kojima je pred publikom govorila i liječnička struka.

GORDANA HEGIĆ, MAG. ING. AGR.

A osim doktora medicine, prisutnima su predsjednik Hrvatskog apiterapijskog društva dr. sc. Dražen Lušić, dipl. san. ing. i Gordana Hegić, mag. ing. agr. pojasnili značaj pčelinjih proizvoda i njihovu primjenu u apiterapijske svrhe.

DR. SC. DRAŽEN LUŠIĆ, DIPL. SAN. ING.

- Edukativni karakter i dalje nam je glavna misao vođila jer jedino širenjem znanja i promjenom svijesti građana o tome da je zdravlje važan aspekt kvalitetnog življenja te da kontinuiranom brigom o zdravlju činimo dobro svom tijelu, okolini i zajednici, čime se ujedno provode ciljevi i poštuju načela Strategije održivog razvoja Republike Hrvatske, kazala je Gordana Hegić uz napomenu da je glavni moderator ovog programa doktor tradicionalne japanske medicine Saša Piljek, dr. med. (Tao centar integrativne medicine) koji se bavi cijelivotnim proučavanjem orientalne medicine, kiropraktike i homeopatije.

GOSTI 5. SAMOBORSKIH MEDNIH DANA

Kroz gastronomsku kušaonicu organizirano je natjecanje u pripremanju medenih kolača gdje je sekcija slastičara samoborskog obrtničkog udruženja priredila izložbu i kušaonicu mednih kolača pod nazivom "Med i pelud - zdrava slastica", u kojoj su, po prvi put, sudjelovali Re-Ni trgovina i LaSaDa obrt. Osim toga, održano je i natjecanje u pripremi lovačkog specijaliteta s peludom i medom u kojem su sudjelovale sve lovačke udruge Lovnog ureda Samobor i ostvarile sljedeće rezultate: 1. Lu Jastreb, 2. Lu Žumberačka gora, 3. Lu Vepar žumberački, 4. Lu Šljuka i 5. Lu Sma.

Svima koji su sudjelovali u natjecanju organizator je dodjelio zahvalnice, diplome i prigodne nagrade. Neovisno o proglašenju pobjednika, zaključeno je da su svi pobjednici jer su se odazvali na ova natjecanja i tako podržali organizatora manifestacije - pčelarsku udrugu iz Samobora i Svetе Nedelje, u stvaranju nove koncepcije 5. Samoborskih mednih dana, odnosno njenog novog i kvalitetnog sadržaja što ćemo pokušati ponoviti i iduće godine s mogućim novim prijedlozima, zaključio je predsjednik Udruge Željko Vukic.

POBJEDNICI LOVAČKOG GULAJA S CVJETNIM PRAHOM

Matija Bučar, prof,
pčelar iz Petrinje

Obična lisičina (*Echium vulgare L.*)

Obična lisičina je dvogodišnja zeljasta biljka, visoka od 30 do 90 cm. Cijela je biljka pokrivena sitnim dlačicama, a budući da ima dobro razvijen korijenov sustav, dobro podnosi sušu. Listovi su sjedeći, a stoje na stabljici naizmjenično; ovalni su do lancetasti, kratko zašiljeni, cijelog ruba, hrapavi, svijetlozeleni. Prizemni listovi su sličnog oblika, imaju peteljke i duži su. Cvjetovi su gotovo sjedeći, skupljeni u cvatove krvčice - karakteristične za porodicu oštrolista. Imaju pet nejednako dugih latica, koje su ispočetka, dok je stanični sok kiseo, ružičaste, a potom, kada postane alkalan - plave. Crvenkasti prašnici su dugi i daleko strše iz koso ljevkastih složenih latica. Orašasti plovodi su trokutasti, na rubovima nazubljeni.

U pučkoj medicini biljka je u prošlim stoljećima služila kao lijek od zmijskog otrova. I znanstveno ime roda *Echium* potječe od grčke riječi *echis* za zmiju otrovnici.

Raširena je po cijeloj Europi. Lisičina je prava submediteranska biljka. Raste na otvorenim i sunčanim mjestima, uz puteve, po željezničkim nasipima, zidovima, neobrađenim površinama, na korovištima, točilima, osobito na suhom i kamenitom tlu. Obična lisičina može se sijati zajedno s facelijom.

U Primorju i Dalmaciji raste visoka lisičina (*E. italicum*) - vjenčić je bijledo modre, bijedo žučkaste ili sasvim bijele boje, a iz njega vire blijadi prašnici i sitnocrvjetna lisičina (*E. parviflorum*).

Lisičine su odlične medonosne biljke. Obična lisičina cvate od polovice lipnja do listopada. Glavna cvatnja traje 2 mjeseca. Ako se stare biljke pokose, izrastu mlade, koje cvatu i mede do mrazeva. Biljka bolje medi dok je cvijet crven, kada postane ljubičast medenje popušta. U jednom cvjetu ima od 0,3 do 0,4 mg nektara koji ima koncentraciju šećera od 30 do 45 posto. Na pojedinim lokalitetima unos može biti primjetan. S površine od 1 ha može se dobiti do 700 kg meda.

Oslikane košnice i apisarij s pčelama na Zagrebačkom velesajmu

Povratak prirodnoj ravnoteži i zdravom življenju, te snaga različitosti i sloboda javnog govora, projektni su okvir sajma **MYSTIC** održanog od 19. do 22. rujna na Zagrebačkom velesajmu, koji je središnje mjesto nekonvencionalnog izričaja na ovim prostorima. Osim poznatih područja: nekonvencionalna medicina, prirodni stil života i granična područja znanosti, ove godine pod nazivom **ORGANICA** posebno je naglašeno područje proizvodnje, pripreme i distribucije zdrave hrane te raznih organskih proizvoda. Zanimljivosti na sajmu bile su eko-tržnica s certificiranim ekološkim proizvodima, ekskluzivne radionice i škole kuhanja, kao i radionice izrade prirodne kozmetike, razmjena starih sorti sjemena u suradnji poslovno - društvene mreže **Ekomreza.org** i udruge **Rustica iz Zagreba** kojom je istaknuta važnost očuvanja starih sorti i biološke raznolikosti.

Posebnu pozornost privukla je i medna zona s apisarijem i oslikanim košnicama.

Naime, u cilju sprječavanja daljnog smanjivanja populacija prirodnih oprasivača, potrebno je senzi-

bilizirati i educirati javnost o važnosti medonosnih pčela u našemu okolišu. Tom je prigodom Ante Bušići, široj javnosti poznatiji kao Osibar, izložio svoju prikolicu s ručno oslikanim košnicama i apisarij sa živim pčelama te nesebično odgovarao na sve upite posjetitelja o životu, radu i važnosti pčela.

Vidno izložena i zapažena bila je i pjesmica za najmlađe o pčelama *Gordane Hegić*, koja je ujedno i autorica ovog teksta.

Dalmatinika pokreće novi ciklus edukacije pčelara

Udruga pčelara Dalmatinika organizira novi ciklus edukacije za svoje članove za zanimanje pčelar. Prvi puta je školovanje organizirano u suradnji sa UNDP-om i Zadarskom županijom, dok je ovog puta samostalno. Edukaciju će provoditi **Učilište za obrazovanje odraslih Apis**, teoretski dio nastave održat će se u Medicinskoj školi Ante Kuzmanića u Zadru, praktični dio na pčelinjacima u okolini Zadra. Cijena škole iznosi 2.500 kuna, a njen početak najavljuje se za početak studenoga. Nakon što dobiju očekivana sredstva od Grada Zadra i Zadarske županije, u Udrudi Dalmatinika nastojat će refundirati dio troškova pčelarima, s tim da je plaćanje moguće u šest rata.

Udruga Dalmatinika u svom radu veliku pažnju posvećuje edukaciji pčelara. Tako je pohađanje ove škole prvenstveno potrebno da se nauči nešto novo. Ljudi koji pčelare već trideset godina kažu da svake godine nauče nešto novo. Edukacija u sadašnjim uvjetima je potrebna svakom pčelaru koji želi biti dobar u svom poslu, koji želi vratiti više meda od drugih. Mi ćemo u ovom ciklusu omogućiti edukaciju i drugim zainteresiranim pčelarima koji nisu članovi niti jedne druge udruge. Nakon uspješnog pohađanja ove škole polaznici mogu u radnu knjižicu upisati zanimanje - pčelar. To je po sadašnjim zakonima potrebno svima koji žele otvoriti obrt za pčelarstvo, kaže predsjednik Dalmatinke Zlatko Elvedi.

Udruga Dalmatinika najaktivnija je pčelarska udruža na području Zadarske županije. Njen rad posljednje dvije godine rezultirao je porastom brojem educiranih pčelara i uspostavljanjem međunarodne suradnje sa slovenskim pčelarima. Čak je potpisana ugovor o zajedničkoj suradnji s pčelarima okupljenim u **Udrugu Anton Janša**. Dobra zajednička suradnja prvo je rezultirala razmjenom iskustava i znanja, a nakon toga su ostvareni prvi poslovni kontakti o prodaji dalmatinskog meda i drugih pčelinjih proizvoda između lokalnih pčelara i slovenskih otkupljuvača.

Ante Vidović

ZLATKO ELVEDI, PREDSJEDNIK UDRUGE DALMATINKA

Slavonski pčelari osvojili 1. i 3. mjesto u Brčkom

U organizaciji UP "Matica" i UGP "Pčela" udruženja iz Brčko distrikta (BiH) održano je 5. Međunarodno ocjenjivanje meda i 7. Međunarodni pčelarski sajam. Na ovo 5. ocjenjivanje pristiglo je ukupno 116 uzoraka meda - domaćeg, a nešto iz Hrvatske i Srbije te jedan uzorak iz Austrije. I ove godine se osjetio danak prirode. Naime, zbog duge zime (koja je kasno završila) nije bilo dovoljno meda, a onda su se u rano proljeće „zaredale“ niske jutarnje temperature, kiša, vjetrovi, a zatim visoke temperature.

Proglašenje ocijenjih uzorka meda održano je 12. rujna u sklopu sajma na glavnom trgu u centru Brčkog. Sajam je otvorio gradonačelnik Brčkog Ante Dominić i s gostima obišao sajam na kojem je pčelinje proizvode izložilo i prodavalo 30-ak pčelara iz BiH i Hrvatske. Poslije obilaska sajma predsjednik UP "Matica" Brčko Velimir Živanović odveo je goste: Andriju Grbeša (predsjednik UP SiB "Radilica" Osijek), pčelarska izaslanstva iz Loznice (Srbija) i Radovana Stevanovića (predsjednik PU "Bagrem" Zvornika) kod sekretara u Vladi Brčko distrikta Davora Šolaja, koji je iz „prve ruke“ upoznat sa pčelarskom situacijom BiH, Hrvatske i Srbije.

Osim toga, na otvorenju sajma pisac jedinstvene poezije Žarko Milinović iz Osijeka predstavio je svoju pjesmu o pčeli radilici i pobudio veliku zainteresiranost medija, ali i brojnih pčelara koji su prisustvovali otvorenju sajma.

Slavonski pčelari na karnevalu meda u Bačkoj Topoli

U sklopu manifestacije Dani Bačke Topole održan je 11. sajam i 7. bačkotopolski karneval meda. Na ovom jubilarnom 11. sajmu, održanom 14. rujna, med su izložili i članovi UP Bačka Topla i PD Pčela-Mehetske iz Stare Moravice. Osim pčelinjih proizvoda, ovi uspješni pčelari predstavili su svoje diplome i medalje (1 zlato i 8 brončanih odličja) koje su osvojili na nedavno održanom 5. međunarodnom i 7. regionalnom ocjenjivanju meda u Osijeku.

Prigodom svečanog otvorenja sajma pisac jedinstvene (zakonom zaštićene) poezije Žarko Milinović predstavio je svoju pjesmu Radilica. Od svečanog otvorenja pa sve da ručka slavonskim pčelarima domaćini su bili članovi UP Bačka Topola, gdje su se izmjenjivala pčelarska iskustva, a zatim je uslijedio ručak u restoranu Srpska kraljica. Nakon toga su članovi grupa iz Osijeka i Vinkovaca imali pripreme za karneval. Prije početka povorke, gradonačelnica Bačke Topole Melinda Kokai je u prisustvu pčelarskih kraljica iz Mađarske, Hrvatske i Stare Moravice primila izaslanstva 46 grupa koje su sudjelovale u povorci karnevala, među kojima su bili i članovi UP SiB Radilica iz Osijeka, koje je predvodio Andrija Grbeša, te Stanko Čuljak kao vođa grupe iz UP Nektar iz Vinkovaca.

SASTANAK U VLADI BRČKO DISTRIKTA: VELIMIR ŽIVANOVIĆ (PREDSJEDNIK UP "MATICA" BRČKO), ANDRIJA GRBEŠA (PREDSJEDNIK UP SiB "RADILICA" OSIJEK), DAVOR ŠOLAJA (SEKRETAR U VLADI BRČKO DISTRIKTA), RADOVAN STEVANOVIĆ (PREDSJEDNIK PU "BAGREM" ZVORNIK)

Najbolje ocjenjeni uzorci meda iz inozemstva:

1. OPG Knežević - Šiškovci, Hrvatska
2. Alma i Mirsad Karalić - Austrija
3. Zijad Biserović - Gunja, Hrvatska

Najbolje ocjenjeni uzorci meda u BiH:

1. Radovan Stevanović - Zvornik
2. Izet Hadžić - Janja
3. Ilija Matijašević - Brčko

Zlatne medalje osvojilo je 58 uzoraka, srebrene medalje 39 uzoraka, brončane 19 uzoraka, dok su 2 uzorka meda ostala bez plasmana. Predsjednik ocjenjivačke komisije bio je Milan Kramer iz Osijeka.

Tekst i fotografije: Milan Kramer

U povorci karnevala sudjelovala su djeca predškolskog uzrasta, učenici svih osnovnih i srednjih škola, kulturno umjetnička društva i kulturni centri s područja općine Bačka Topola, NVO, te prijatelji iz karnevalskih gradova. Svoj doprinos dala su i pčelarska društva iz Bačke Topole, Stare Moravice, Bogojeva, Temerina, kao i mađarski pčelarski redovi Szent Ambrus iz Baje i Hunor iz Kiskunhalasa.

Sedmi put zaredom, iz Hrvatske tradicionalno dolaze članovi UP SiB Radilica kojima su se u samostalnoj grupi pridružili i kolege UP Nektar Vinkovci te pčelarska kraljica za 2013. godinu Monika Kapoši. Povorka karnevala tradicionalno kreće iz Osnovne škole Čaki Lajoš, zatim prolazi glavnom ulicom do centra grada. Svaka grupa ima dvije minute za predstavljanje koreografije pred glavnim pozornicom gdje bačkotopolski karneval meda prati nekoliko tisuća posjetitelja.

Milan Kramer, Osijek

Pčelari na Gnam Gnam Festu u Novigradu

Svim turistima, domaćim i stranim posjetiteljima sjeverozapadne Istre, posebno onima u potrazi gurmanskih specijaliteta dobro je poznat **Gnam Gnam Fest** koji se u Novigradu održava već treću godinu za redom. Prigoda je to svima da po promotivnim cijenama kušaju tradicionalne i suvremene delicije na bazi šparuga, srđela, kapešante i drugih gastro aduta s područja Istre: pršut i sir, maslinovo ulje, vina i rakije, a odskora uz domaće marmelade i džemove i med je postao neizostavan dio ponude. Ukusna, a uz to i maštovita jela pripremili su meštri iz „Lagune“ Novigrad, gdje je sve uvijek začinjeno dobrom glazbom i pićem.

Na svim manifestacijama, pa i na ovoj posljednjoj ove sezone, uvijek je prisutna i članica naše Udruge Sonja Radić iz Stancije Bružade kod Dajle sa „Sonjinim zdravim čarolijama“ kojima

se ona ponosi i rado ih nudi turistima, uz stručni komentar o svakom svom proizvodu. Uz gotovo sve vrste meda s ovog podneblja i kreme na bazi propolisa, ova skromna i samozatajna pčelarka, inače odgojiteljica u novigradskom vrtiću „Tičići“, na svom standu nudi i razne marmelade i džemove, lavandine mirisne vrećice, kantarionovo ulje i ocat od bazge. Sve ove izvorne biljne tinkture, ulja i čajeve Sonja je spravila po tradicionalnim receptima i isključivo od autohtonog bilja s područja na kojem živi i radi. Prisjetimo se, u listopadu 2012. godine za svoj je med naša Sonja osvojila srebrnu medalju na sajmu „Dnevi kmetijstva“ u Kopru, o čemu je pisala i „Hrvatska pčela“ u kontekstu druženja između Obalnog čebeatarskog društva Koper i Udruge pčelara Bujštine. Tada smo spomenuli da pčelari kratko vrijeme i zaželjeli joj još mnogo uspjeha i medalja u budućnosti. I one nisu izostale jer kao nagrada za sav dosadašnji trud uslijedilo je posebno priznanje, ovaj put iz Vukovara sa V. međunarodnog ocjenjivanja meda, gdje joj je za izuzetno kvalitetan medljikovac u rangu pčelarki žiri Udruge pčelara „Cornacum“ dodijelio zlatni pehar. Još jednom joj čestitamo i želimo da i dalje ostane uporna i inovativna! Uzgred, na istom je ocjenjivanju zlato osvojio i predsjednik naše udruge Arduino Bubola, ali to je već postalo pravilo, jer je činjenica da nema izložbe s koje se ne vraća bez medalja, pa mu treba čestitati na dosljednosti i entuzijazmu koji sve ove godine prenosi na mlađe generacije, više nego na rezultatima za kvalitetu proizvedenog meda. Ljeto je iza nas, ali sajmove i gastronomskih manifestacija bit će još na pretek u dana kojih dolaze.

Tekst i fotografije:

Damir Gregurić

(Udruga pčelara Bujštine)

UVODNI TEČAJ SENZORSKE ANALIZE MEDA*

Rijeka, 26. do 29. studenog 2013.

koji će se održati u prostorijama Katedre (Krešimirova 52a, Rijeka, 5 kat). „Uvodni tečaj senzorske analize meda“, dio je modula obuke senzorskih analitičara meda koji se sveukupno sastoji od 3 razine (Uvodni, Razina 1, Razina 2) i sukladan je programima obuke senzorskih analitičara meda koji se provode u EU.

Stručno usavršavanje

Sudionici skupa dobit će pisane potvrde Organizatora o prisustvovanju tečaju, koje će biti preduvjet za upis sljedeće razine (Razina 1) modula obuke senzorskih analitičara meda.

Način provedbe

Uvodni tečaj je namijenjen za manji broj sudionika (najviše 30 polaznika), traje 28 sati i odvija se tijekom četiri uzastopna dana.

Sve informacije vezane uz organizaciju i ostale tehničke detalje Tečaja dostupne su upitom isključivo putem elektroničke pošte:
drazen.lusic@medri.uniri.hr

Pčelarska fešta na kraju sezone

Ljeta u Istri uvijek su bila i bit će puna zabavnih sadržaja, proslava i druženja. I ove se sezone od Pule i Labina, preko Pazina i Buja, do Umaga i Savudrije slavilo povodom ulaska Hrvatske u EU, u sjećanje na branitelje i žrtve Domovinskog rata, povodom crkvenih blagdana i turističkih uspjeha. I uvijek je zabavno, jer smo svi željni zaboraviti poreze i druge obvezе i barem na nekoliko sati pobjeći iz sivila svakodnevnice.

Na taj sindrom nisu imuni ni pčelari, pa se 7. rujna 2013. četrdeset članova Udruge pčelara Bujštine s obiteljima i prijateljima okupilo na kraju pčelarske sezone u predivnom ambijentu lugarnice Hrvatskih šuma u Kornariji kod Marušića, nedaleko Buja. Domaćini su ovom prigodom ugostili i kolege iz UP „Lipa“ Pazin i OČD iz Kopra. Na domjenku, u vlastitoj režiji, održali su se pozdravni govori, izmjenjivala se iskustva, recitirale pjesme. Svi su se skupa počastili specijalitetom od tri vrste mesa koji je u kotliću kuhao novoizabrani pašni povjerenik Slavko Biuk, inače i inovator (o njegovom izumu u jednom od sljedećih članaka) uz palentu koju je znalački pripremio Marinko Blažević, član UO-a Udruge. Sve su to pčelari zalili odličnom malvazijom svoga kolege Franka Matijašića, koji se osim pčelarstvom bavi i vinogradarstvom, maslinarstvom i stočarstvom. Potom je slijedila i roštiljada s neizostavnim čevapčićima u režiji Marčela Melona, pčelara s sigurno najljepšom kušaonicom meda u Istri, a nisu izostale ni tradicionalne istarske delicije poput kruštula i fritula, dar obitelji Vežnaver iz Oprtlja.

Predsjednik Udruge pčelara Bujštine Arduino Bubola iskoristio je prigodu i ponovio obvezе pčelara u vezi ovosezonskog korištenja VMP-a, pozvao članstvo na sudjelovanje u 9. regionalnom ocjenjivanju meda u Kopru, te na promociju 5. generacije pčelarske škole u Pazinu. Bilo je riječi i o borbi pčelara u Istri protiv varoe, pripremama zajednica za zimu, ali i o predstojećem nastupu Udruge na Danima grožđa koji su se od 13. do 15. rujna održali u Bujama, kao i o novoj koncepciji internetske stranice www.pcelari-bujštine.com.

od 1955.

OTKUPLJUJEMO SORTNE DALMATINSKE MEDOVE TE CVJETNI MED

PLAĆANJE PO ISPORUCI NA ŽIRORAČUN

CIJENA PO DOGOVORU
(ANALIZA, PRIJEVOZ, PDV, KOLIČINA)

Tina Ujevića 7, Velika Gorica
tel. 01/6216-444
mob. 099/6216-744

Možda se ova ekipa, osim uspješnim intervencijama u uklanjanju zalutalih rojeva pčela tijekom srpnja i kolovoza na području od Novigrada do Savudrije, ne može pohvaliti nekim iznimnim zaslugama ili projektom od šireg društvenog interesa, ali nitko ne može osporiti da se ovi pčelari vole družiti i iskreno izjavljivati iskustva dopunjavajući tako vlastita znanja i podupirući mladež na bavljenje ovim plemenitim pozivom, stoga je hvalevrijedna ideja o ovakvim neformalnim sastancima Udruge na otvorenom. Druženje se produžilo do večernjih sati i svi su se složili da ova fešta treba postati tradicijom Udruge, kad će se sigurno odazvati i svi preostali članovi, unaprijed se radujući skorom još većem druženju povodom blagdana Svetog Ambrožija.

Damir Gregurić

Ususret Dalmatini 4

Drage pčelarke i pčelari,
već četvrtu godinu pišem tekst pod sličnim naslovom. Siguran sam da će ga vjerojatno pisati i sljedećih godina. Naime, momci iz Organizacijskog odbora „Dalmatine 4“, predvođeni s predsjednikom **Ivanom Mravkom** uistinu rade dobar posao. I ove su godine zasukali rukave i dali se u „potjeru“ za sponzorima, izlagačima, predavačima, medijskim pokroviteljima i još mnogim „nevidljivim“ pojedincima bez čijeg bi angažmana održavanje Dalmatine bilo neizvjesno. Svatko tko je ikada radio na organizaciji nekog pčelarskog skupa, dobro zna koliko je to složen i često zamoran posao. Ove godine ćemo ugostiti oko 60 izlagača pčelarske opreme i pribora iz RH i susjednih zemalja. Također, očekujemo veliki broj pčelara koji će izložiti med i ostale pčelinje proizvode. Tu je i uvijek zanimljivo natjecanje u kvaliteti sortnih medova. Ne sumnjamo da će maštovitost u izradi pakovina dalmatinskih pčelinjih proizvoda te raznolikost ponude biti velika. U stručno-edukativnom dijelu imat ćemo 8 predavača iz Slovenije, Makedonije, Srbije i Hrvatske. Bit će razgovora o mogućnostima pčelarskog turizma u kojem su najdalje otišli Slovenci. Stoga se radujemo da nam dolazi uvaženi gospodin **Franc Šivic** iz Slovenije koji će nam iz prve ruke ispričati o svojim iskustvima u pčelarskom turizmu. Franc je veliko ime u svjetskoj pčelarskoj federaciji „Apimondiji“ te ćemo ga sigurno pitati i o mnogim drugim stvarima vezanim za slovensko pčelarstvo. Iz Slovenije nam također dolazi **Vlado Auguštin, stručni savjetnik u Čebelarskoj zvezi Slovenije**. Vlado će nam pokušati objasniti kako je moguće suzbijati varoozu tijekom ispaše. Uvijeren sam da će ta tema pobuditi zanimanje pčelara u dvorani. Imat ćemo i predavače iz Srbije. To su predsjednik Saveza pčelarskih organizacija Srbije **Rodoljub Živadinović, dr. med. i Mladen Krsti, dipl. ing. agr.** Rodoljub, naš stari znanac s prve Dalmatine u Dugopolju, govorit će nam o pčelarenju fararovom košnicom, a iskoristit ćemo priliku da od njega saznamo što ima novoga u srpskom pčelarstvu; s kakvim se problemima susreću i koje su im strateške odrednice u narednom periodu. Mladena smo zamolili da nam kaže o svojim iskustvima u proizvodnji paketnih rojeva. Naime, ulaskom RH u EU otvaraju se šanse hrvatskim pčelarima da se (zbog geografskih prednosti) pojave na europskom tržištu kao proizvođači pa-

ketnih rojeva. Mladen je pčelar sa više od 100 košnica, a svoja iskustva je stjecao u radu s poznatim srpskim pčelarom **Dušanom Moskovljevićem** (+2011) koji je pak desetljećima boravio u SAD-u i tamo stjecao pčelarska saznanja. Iz osobnog iskustva znam da su Amerikanci (uz Australce) otišli najdalje u proizvodnji paketnih rojeva, pa se iskreno veselimo Mladenovom predavanju. Ove godine imamo i gosta iz Makedonije. Dr. sc. **Aleksandar Uzunov, dipl. ing. agr.** je uvaženi stručnjak na području genetike pčela. Osim što aktivno surađuje s mnogobrojnim pčelarskim institutima u EU (Njemačka, Danska, Italija), Aleksandar je i pčelar - praktičar. Posljednjih godina centar njegovog interesa je vitalnost pčelinjih zajednica i selekcija matica. Uvijeren sam da će tema koju će nam prezentirati u Splitu **„Praktična iskustva u komercijalnoj proizvodnji matica upotrebom više tipova oplodnjaka“** biti mamac za punu dvoranu. Svakako ćemo Aleksandra zamoliti da nam ukratko približi makedonsko pčelarstvo. Hrvatske boje „branit“ će **Matija Bučar, doc. dr. sc. Ivana Tlak Gajger i moja malenkost**. Profesor Bučar, ekspert za medonosno bilje i dobri duh Dalmatine, uvijek nas oduševi sa svojim prezentacijama. Njegova stručna izlaganja, uz mnoštvo prekrasnih fotografija i pregršt korisnih podataka predstavljaju vrhunac stručno-edukativnog dijela u subotu. Ivana će nam prikazati rezultate znanstvenih istraživanja u svezi antibakterijskih parametara dalmatinskih medova. Rad je napravljen u suradnji sa znanstvenicima **Instituta „Ruder Bošković“** i rezultati nikoga neće ostaviti ravnodušnim. Na kraju ću osobno reći i nešto o vapnenastom leglu, bolesti koja se nakon 20-ak godina ponovo pojavljuje u RH na većini pčelinjaka i predstavlja malu noćnu moru za naše pčelare. Probat ćemo odgovoriti je li uzrok pojavnosti vapnenastog legla u stresu pčelinjih zajednica, lošem vosku, nepovoljnim vremenskim prilikama, pčelarskim pogreškama ili veterinarsko-medicinskim proizvodima koje koristimo unatrag nekoliko godina protiv varooze.

Na kraju bih rekao nešto i o neslužbenom dijelu Dalmatine. Naime, bio sam sudionik mnogih pčelarskih sajmova u RH, regiji i Europi. Razumljivo da na svakom sajmu postoje događanja iza pozornice ili tijekom ručkova, večera ili balova. Mogu zaista, s puno dokaza kazati da je atmosfera na Dalmatini među boljima. Naime, onaj tko nikada nije bio na pčelarskim večerama tijekom petka i subote na

NAGRADENI PČELARI NA DALMATINI 2012, FOTO: I. BERG-DIVALD

Dalmatini sigurno je mnogo propustio. Dalmatinska opuštenost i njihovo poimanje vremena koje nama "sjevernjacima" ponekad izgleda čudnim, odlična spiza (čitaj: hrana), dobra "tekuća" pitanja, glazbeni bend koji ponekad nadmaši i samog sebe razlog su zašto se druženje često oduži do ranih jutarnjih sati. Gotovo je nevjerljivo kada pčelari u 3 ujutro raspravljuju treba li koristiti matičnu rešetku ili koji je najbolji način prikupljanja propolisa. Jedini momci koji u tome stoe rame uz rame s Dalmatincima su momci iz Sisačko-moslavačke županije, organizatori pčelarskih događanja u Topuskom, utjelovljeni u liku i djelu gospode Krapljana, Jakubeka, Arbutine i mnogih drugih neimara (isprika ako sam nekoga izostavio).

Drage pčelarke i pčelari, "potrpajte" u automobile svoje supružnike, djecu, prijatelje ili se organizirajte pa dođite autobusom na Dalmatinu. Hotel "Zagreb" će ponuditi povoljne cijene smještaja. Iskoristite priliku da poslušate odlična predavanja, sretnete kolege pčelare iz svih krajeva RH i dalje, popijete kavicu na Rivi u Splitu ili prošećete uz more. Ovogodišnja Dalmatina se točno smjestila između Martinja i kolonija. Stoga, ovaj put nema isprike za Vaš nedolazak. Dodjite na Dalmatinu, veselimo se!

Ispred Organizacijskog odbora
Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.

MEĐUNARODNI PČELARSKI SAJAM «DALMATINA» 2013.

SAVEZ PČELARSKIH UDRUGA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE

Raspisuje
JAVNI NATJEČAJ
za
IV. ocjenjivanje meda

U sklopu manifestacije Pčelarskog sajma „Dalmatina 2013“, koja će se od 16. do 17. studenog održati u Splitu, provest će se natjecanje pčelara i pčelarskih organizacija u kvaliteti sortnih vrsta meda.

PRIJAVA NA NATJECANJE:

Na natjecanje se mogu prijaviti svi zainteresirani pčelari i pčelarske organizacije koje se bave proizvodnjom i prometom pčelinjih proizvoda. Zainteresirani natjecatelji trebaju dostaviti dvije staklenke meda od po 450 grama i jednu od 900 grama za svaki uzorak meda s kojim se žele natjecati. Med mora biti u tekućem stanju. Na svakoj staklenici mora biti napisano: ime i prezime pčelara ili naziv organizacije koja se natječe s točnom adresom, vrstom meda, godinom proizvodnje, naznakom lokaliteta s kojeg med potječe, te veterinarski broj punionice meda, ako pčelar istu posjeduje.

OCJENJIVANJE PRISPJELIH UZORAKA:

Ocjenvivanje uzoraka prijavljenih na natjecanje izvršit će se na temelju Pravilnika o kvaliteti meda i drugih pčelinjih proizvoda. Fizikalno-kemijsku i mikroskopsku analizu prispjelih uzoraka izvršit će Agronomski fakultet u Zagrebu. Za troškove ove analize prijavljeni natjecatelj obvezan je za svaki uzorak uplatiti iznos od 200 kuna na

ŽIRO RAČUN BROJ: 2390001-1100388445

SAVEZ PČELARSKIH UDRUGA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE
S NAZNAKOM: ZA TROŠKOVE ANALIZE MEDA

NAPOMENA:

Uz uzorce treba poslati kopiju uplatnice.

Uzorci se dostavljaju do 20. listopada, 2013. na adresu:

Tonći Kovačić
Put Ribnjaka 9
21310 Omiš

Za sve dodatne informacije obratite se predsjedniku Saveza pčelarskih udruga Splitsko-dalmatinske županije Ivanu Mravku na broj: 099/6799-122.

PROGRAM STRUČNO-EDUKATIVNOG SKUPA

4.međunarodnog pčelarskog sajma "Dalmatina"

Split, Hotel „Zagreb“ (Duilovo)

16. - 17. studeni 2013.

Subota 16. studeni 2013.

10:00 - Svečano otvaranje međunarodnog pčelarskog sajma

10:45 - Rodoljub Živadinović, dr. med. (Srbija) „Pčelarenje Farrarovom košnicom“

12:00 - dr. sc. Aleksandar Uzunov, dipl. ing. agr. (Makedonija) "Praktična iskustva u komercijalnoj proizvodnji matica upotrebom više tipova oplodnjaka"

13:00 - Mladen Krstić, dipl. ing. agr. (Srbija) "Paketni rojevi – šansa za pčelare"

14:00 – 15:00 STANKA ZA RUČAK

15:00 - Matija Bučar, prof. „Pčelinje paše krških livada“

16:00 - Svečano proglašenje i dodjela diploma za ocjenjivane vrsta meda

Nedjelja 17. studeni 2013.

10:00 - Franc Šivic (Slovenija) „Pčelarski turizam“

11:00 - doc. dr. sc. Ivana Tlak Gajger, dr. vet. med. (Hrvatska) „Antibakterijska svojstva dalmatinskih medova - rezultati znanstvenih istraživanja“

12:00 - Vlado Auguštin (Slovenija) „Suzbijanje varooze u vrijeme ispaše“

13:00 - Zlatko Tomljanović, dr. med. vet. (Hrvatska) "Vapnenasto leglo - stara i nova bolest"

Pozor!

Za sve informacije u vezi hotelskog smještaja za vrijeme trajanja „Dalmatine“ molimo nazovite hotel „Zagreb“ u Duilovu na broj telefona: 021/35 32 60 - s naznakom da ste sudionik sajma.

**KRALJEV
MED**

OTKUPLJUJEMO MED

Otkupljujemo sve vrste kvalitetnog sortnog meda,
bagremovog, kestenovog, lipovog, kaduljinog,
medljikovca šumskog, sve vrste cvjetnog i miješanog meda.
Otkupljujemo med s područja jadranskih otoka i Dalmacije,
dalmatinski cvjetni, drača.

Otkupljujemo propolis, pelud (cvjetni prah).

Isplata meda odmah nakon provjere kvalitete
meda analizom.

Za kvalitetne sortne medove nudimo
veliki raspon cijena koju određuje kvaliteta-rezultat analize.

Povisili smo otkupnu cijenu meda!

KRALJ BAR VIL d.o.o., Ljudevitova Gaja 8, 10290 ZAPREŠIĆ
direktor Damir Kralj

e-mail: kralj-bar-vil@zg.t-com.hr

KONTAKT TEL. 01/ 3353-895, 099 844-56-79

Prodajem sjeme facelije iz 2012. godine. Mogućnost dostave pouzećem.
Tel. 042/714-227; GSM. 098/1680-915

Prodajem satne osnove za LR, AŽ, PRO APIS i RV košnice, 100% izrađene od hrvatskog voska (garantiram kao pčelar) ili mijenjam vaš vosak za satne osnove. Proizvodnja je u Vojvodini zbog kvalitete valjaka i brzine izrade. Prodajem termo košnice, pro apis košnicu, a druge patente pogledajte na www.medno.net.
Marko Mašić, profesionalni pčelar iz Zagreba.
GSM: 091/322-2221
medno.net@gmail.com
www.medno.net
SOLEM d.o.o., Zapotok 4, Vrapče, Zagreb

Prodajem u studenom i prosincu evodije - pčelinje drvo: jednogodišnje (u teglicama), dvogodišnje i trogodišnje. Moguća dostava iz Ludbrega.
GSM. 098/284-412

Prodajem sadnice vrlo medonosne biljke – japanske sofore (*Sophora japonica*) u kontejnerima.
GSM. 098/460-855

Isparivač oksalne kiseline VAROSET, 440 kuna (PDV uključen!). Za 9 min. istovremeno tretirane tri košnice bez dodatnog hlađenja uređaja i opasnosti za pčelara.
Tel. 01/615-2065, GSM 091/549-1557
e-mail: Nenad.Strizak@xnet.hr

Prodajem novu kadu za otklapanje saća.
GSM. 098/462-813; 091/519-4516

Prodajem 10 košnica sa pčelama na jednom nastavku, 500 kn/košnica. Korenica.
Tel. 01/2342-031
GSM. 091/523-4708

Prodajem osušeni cvjetni prah sa skidača. Šaljem pouzećem na adresu.
Tel. 031/642-132

Prodajem sjeme esparzete (11 kg).
GSM. 091/535-7718

Prodajem TAM 60t5, sandučar, u voznom stanju.
GSM. 098/9046-999

Prodajem 50 zajednica u LR košnicama, na 2-3 nastavka, satne osnove, nove košnice, vrcaljka i ostali pribor. Popovača.
GSM. 092/287-2745

Prodajem med bagrem, kesten, lipa i livada, 30 kn/kg u rinfuzi. Pčele u AŽ 10 standard košnicama. 800 kn/kom. Karlovac.
GSM. 098/247-185

Prodajem 35 LR košnica, kompletne sa pčelama i medom. 110 €/zajednica. Novska.
GSM. 091/955-2395

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga u iznosu od 225,00 kuna, u što je uključeno i dobivanje časopisa. Preplata samo za časopis Hrvatska pčela iznosi 270,00 kuna, a za inozemstvo 39,00 EURA. Cijena pojedinog broja za Hrvatsku iznosi 30,00 kuna. Časopis izlazi u 11 brojeva, u nakladi od 6 300 primjeraka. Preplata se tijekom godine ne može otkazati, a prima je Hrvatski pčelarski savez na IBAN broj: HR252484008-1100687902.
Tiskara je "Grafika Markulin".

Upute za pripremu komercijalnih oglasa

Komercijalni oglasi moraju biti grafički pripremljeni i u pdf formatu dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu.

Cijena oglasa:

1/1	(16x24 cm)	4.200,00 kn
1/2	(16x12 cm)	2.500,00 kn
1/3	(16x7,5 cm)	1.800,00 kn
1/4	(16x6 cm, 8x12 cm)	1.300,00 kn
1/8	(5x8 cm)	650,00 kn

Popust na komercijalne oglase: 4x oglas -10%; 5-8x oglas -20%; 9-12x oglas -30%
Za sadržaj oglasa odgovaraju oglašivači.

Upute za pripremu malih oglasa građana

Mali oglasi moraju biti dostavljeni najkasnije do 10. u mjesecu za objavu u sljedećem broju časopisa. Svaki član HPS-a i preplatnik na časopis ima pravo iskoristiti jedan besplatni mali oglas godišnje. Svi sljedeći mali oglasi naplaćuju se 4,00 kune po riječi, a oglas mora sadržavati najmanje 10 riječi.

Upute za pripremu tekstova za objavu u časopisu Hrvatska pčela

Rukopisi i fotografije za objavu u časopisu primaju se najkasnije do 10. u mjesecu, te se nakon objave ne vraćaju. Autorski honorari plaćaju se po jednoj kartici, koja sadržava 1.450 znakova, u iznosu od 75,00 kuna/kartici. Za sadržaj tekstova odgovaraju sami autori. Ostali mediji koji preuzimaju tekstove, obavezno moraju navesti izvor informacija.

Otkupljujemo sve vrste **meda**.

Otkupljujemo propolis za potrebe vlastite prerađe.

Ugovaramo proizvodnju meda **u saću**.

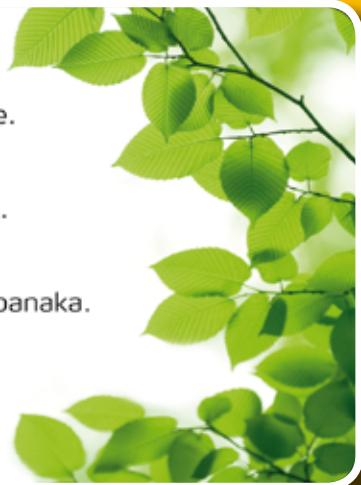
Tražimo kooperante za duže vremensko razdoblje.

Sklapamo višegodišnje **ugovore**.

Posredujemo za pčelarske **kredite** kod poslovnih banaka.

Apipharma d.o.o., Zagreb, Medarska 69
tel 01/63 99 000, faks 01/37 91 620, GSM 091/33 44 444
e-mail: apipharma@apipharma.hr

OTKUPLJUJEMO:

- SVE VRSTE MEDA
- MED U SAĆU
- PROPOLIS
- CVJETNI PRAH
- MATIČNU MLIJEČ

VARŽAK M

Vrbovo 54, 10411 Orle
TEL.: (01) 6219 144
FAX: (01) 6219 598

Bimex-prom d.o.o.

Brodarska 25
Zagreb 10000
bimex@zg-t.com.hr
www.bimexprom.hr

Telefon: +385 1 363 7654 • Fax: +385 1 363 7654
Proizvodnja i prodaja platformi te prikladi za prijevoz pčela.
Izdavanje RT računa

APIS PETRINJA

PROIZVODNJA OPREME ZA PČELARSTVO

Proizvodimo:
košnice LR, AŽ i Farar;
nukleuse; matične rešetke;
razmake; spojke za
nastavljače

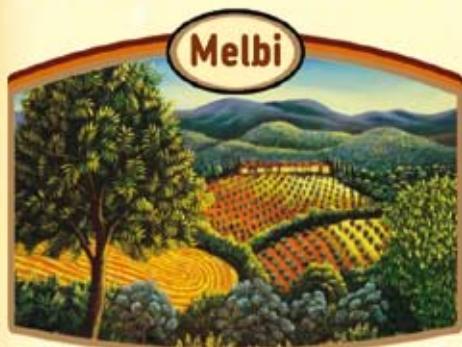
Pogon Čazma

Gornji Draganec 117

Tel./fax 043/776-062

044/862-737

OTKUPLJUJEMO MED

melis

Zagreb, Rudeška 14

Tel.: 01/3886-994

GSM: 099/3886-994

www.vm2.hr

ZASTUPNICI ZA RH:

- Tihomir Kolarik dr. vet. med., Osijek, GSM: +385 915 244 458 •
  - Tonči Kovačić, ing., Omiš, GSM: +385 983 705 88 •
  - Josip Dobranić, Šenkovec, GSM: +385 993 333 728 •

Kvaliteta iz šećerne repe

Najbolje iz prirode. Originalni proizvod.

APIINVERT® i APIFONDA® hrana za pčele na saharoznoj bazi najbolje kvalitete. Südzucker višedesetljetnim iskustvom osigurava i jamči visoku kvalitetu svih API proizvoda.

APIINVERT®

- upotrebljiv odmah, bez dodatnih tretmana
- visoki fruktozni sadržaj, idealna konzistencija
- medu bliske vrste i omjer šećera
- brzo uskladištenje za rezervu
- visoka iskoristivost sirupa
- optimalna kompatibilnost
- mikrobiološki stabilna

APIFONDA®

- šećerna pasta u obliku pogače
- upotrebljiv bez dodatnih tretmana
- mikrokristalna građa
- pčele je lako uzimaju
- minimalna proizvodnja kore
- optimalna kompatibilnost

Dodatne informacije tražite od Südzuckerovih stručnjaka:

Ing. Vladimír Algayer, +421 944 140 444, na slovačkom, mađarskom ili njemačkom
algayer.vladimir@gmail.com

SÜDZUCKERAG Postfach 11 64, 97195 Ochsenfurt, Telefon +49 9331 91-210, Telefax +49 9331 91-305
Ili jednostavno preko web stranice: www.bienenfutter.eu